

TÁJESZTÉTIKAI, TERMÉSZETVÉDELMI VIZSGÁLAT ÉS NATURA 2000 HATÁSBECSLÉSI DOKUMENTÁCIÓ

**Zsujta 1. – TELEKOM állomás
30 m-es rácsos torony elhelyezése
Zsujta, hrsz.: 062/2 ingatlanon**

Beruházó: **Magyar Telekom Nyrt.**
Címe: 1013 Budapest, Krisztina krt. 55.
Értesítési cím: 1117 Budapest, Kaposvár u. 5-7.

Szakértő: Bruckner Attila
okl. táj- és kertépítésmérnök
Táj- és természetvédelmi szakértő (SZ-TjV, SZ-TV)
Nyilvántartási szám: Sz-043/2009.
8300 Tapolca, Bacsó Béla u. 2.

2017. február 6.

TARTALOMJEGYZÉK

TÁJESZTÉIKAI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI VIZSGÁLAT

Előzmények.....	4
Alapadatok.....	4
Helyszín	4
A vizsgálat célja és módszere	4
A vizsgálat (részletes helyszínelés) ideje	5
A vizsgált terület részletes bemutatása	5
Tájtípológia	5
Domborzati viszonyok	6
Geológiai és talajtani adottságok	6
Éghajlat	6
Vízrajzi adottságok	6
Növényföldrajzi helyzet.....	6
Az objektum környezetének táji-természetvédelmi helyzete	7
Környező tájhasználatok és a vizsgált tevékenység hatása a tájhasználatra	8
Erdőgazdasági tájhasználat	8
Vízgazdálkodási terület	9
Közelekedési tájhasználat	9
Települési tájhasználat	9
Vadgazdálkodás	9
Idegenforgalom.....	10
Mezőgazdasági tájhasználat	10
Ipari, bányászati tájhasználat	10
Kertgazdasági tájhasználat	11
A beruházás hatása a tájhasználatokra	11
A vizsgált táj esztétikai minősítése	11
Tájképi elemek	11
A vizsgált tájkép értelmezése	12
A tájkép minősítése	12
Domborzati tájformációk, geomorfológiai adottságok	12
A vegetáció jellege, formai megjelenése és állapota	12
Szegélyhatás	13
Víz megjelenési formák.....	13
A nézőpont helye	13
Táji láthatóság	14
A táj természeti jellegének értékelése	14
A táj alkotóelemeinek változatossága szerinti osztályozása	14
Tájba illesztési módszerek	15

NATURA 2000 HATÁSBECSLÉSI DOKUMENTÁCIÓ

1. Azonosító adatok	16
1.1. A terv készítőjének, illetve a beruházónak a neve, címe, elérhetősége	16
1.2 Az adatlap kitöltésében résztvevő személyek, szervezetek neve, címe, elérhetősége, szakmai referenciáinak leírása	16
2. Az érintett Natura 2000 terület	17
2.1. A Natura 2000 terület neve és kódja, amelyre a terv vagy a beruházás várhatóan hatással van	17
2.2. Azoknak a közösségi jelentőségű fajoknak és/vagy élőhelytípusoknak a felsorolása, amelyeknek valamely állományára vagy természetvédelmi helyzetére a Natura 2000.....	18
3. A beruházás	19
3.1. A Natura 2000 területre hatással lévő beruházás bemutatása, céljának meghatározása	19
3.2. A beruházás mérete, jelentősége, tervezett időtartama	19
3.3. A beruházás térbeli kiterjedése, az általa igénybe vett terület és az okozott hatás nagysága, kiterjedése, térképi ábrázolása	20
3.4. A beruházás kivitelezésének várható időtartama, valamint a kivitelezés során várható átmeneti hatások bemutatása	21

3.5. A beruházás megvalósításához szükséges létesítmények ismertetése	21
3.6. A beruházás hatásterületén lévő természeti állapot ismertetése	21
Növényvilág	22
Állatvilág.....	24
3.7. A beruházás társadalmi, gazdasági következményeinek leírása	24
4. A terv vagy beruházás kedvezőtlen hatása	24
4.1. A várható természeti állapotváltozás leírása a beruházás megvalósulását követően vagy annak következtében.	24
4.2. A Natura 2000 területen megtalálható, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyekre és fajokra gyakorolt, várhatóan kedvezőtlen hatások leírása, bemutató térképmellékletekkel	25
4.3. A Natura 2000 területen megtalálható, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetében várható kedvezőtlen hatások becsült mértéke	26
5. Alternatív (egyéb ésszerű) megoldások.....	28
5.1. A tervező, illetve beruházó által tanulmányozott alternatív megoldások bemutatása	28
5.2. A szóba jöhető alternatív megoldások megvalósítását megnehezítő vagy kizáró okok leírása	28
6. A megvalósítás indokai	28
6.1. A beruházás megvalósítása szükségszerűségének ismertetése	28
6.2. A beruházás megvalósításának szükségszerűségét a következő indokok támasztják alá.....	28
7. A kedvezőtlen hatások mérséklése	28
8. Kiegyenlítő kompenzációs intézkedések.....	28
Tájvizsgálati összefoglaló	28
Források	30
Képek, rajzok, táblázatok jegyzéke.....	31
Szakértői jogosultság igazolása	

TÁJESZTŐIKAI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI VIZSGÁLAT

TELEKOM állomás – 30 m-es rácsos torony elhelyezése, Zsujta, (hrsz.: 062/2) előzetes környezeti vizsgálatához

Műszaki leírás

ELŐZMÉNYEK

Beruházó a Borsod–Abaúj–Zemplén megyei Zsujta Község északkeleti településszélénél közelében 30 m magas rácsos szerkezetű torony (bázisállomás) telepítését tervezi, hogy a térségben a térség lefedettség optimálissá váljon. A torony mérete miatt eltakarhatatlan, a környező területhasználatok (többnyire települési-, közlekedési területek és szántók) fölé fog magasodni 10–30 méterrel, ezért a tájképre hatással lesz. Ennek megfelelően tájépítészeti szakmai szempontból a vizuális hatásokra fókuszálva elemeztük a torony telepítésének tájészttői hatását, tájképi megjelenését.

A tervezett torony építési helye országos jelentőségű védett természeti területnek NEM része, viszont Natura 2000 területen fekszik, ezért a beruházásra környezetvédelmi hatástanulmány (előzetes vizsgálat) és Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció készítése szükséges.

A tájvédelmi szakmai szempontból történt felmérésben a konkrét tervezési területet, valamint annak kb. egy km-es körzetét vizsgáltuk. A helyszíni szemlén kiderült, hogy egy km-nél nagyobb távolságból a tervezett objektum nem vagy csak elhanyagolható mértékben látszik, ezért érdemesnek tartottuk ezt a lehatárolást. A tájba illesztés megítéléséhez szükséges a beruházás közvetlen környezetében lévő létesítmények, tájhasználatok áttekintése. Ennek révén megállapítható, hogy a tervezett beruházás jellege, területigénye, tájképet befolyásoló építményei milyen mértékben alkalmazkodnak a helyi adottságokhoz. A meglévő tájfelleg vizsgálata éppen azt a célt szolgálja, hogy megállapíthassuk mekkora mértékű változást okoz az új tájelem, azaz maga a beruházás a tájban. Ennek áttekintése nem egyenértékű a létesítmény láthatóságának, látványban történő megjelenésének modellezésével, hanem árnyaltabban, a komplex tájvédelmi szemlélet alkalmazásával elemezzük az adott beruházásnak a tájra gyakorolt jövőbeni hatásait.

ALAPADATOK

Helyszín

Beruházó által vizsgálatra kijelölt terület a Borsod–Abaúj–Zemplén megyei Zsujta Község külterületén, a község északkeleti szélén, szántó művelési ágú és a valóságban is szántóként művelt ingatlanon fekszik a Kis-kötél-dűlő helyrajzi elnevezésű területen. A beruházási helyszín megközelítése a településből északkelet (Abaújtár, távolabb Hollóháza) felé kivezető közúton (3709 – Gönc–Kéked összekötő út) történik. Ez az egyetlen közút, ami feltárja a tájrészletet és Zsujta és az északkeletről szomszédos Abaújtár települések megközelítését biztosítja. A torony telepítési helyszíne az út bal (északnyugati) oldalán, Zsujta északkeleti szélétől (az utolsó háztól) mintegy 50 méterre fekszik. Az út mindkét oldalán művelt szántók találhatók.

A torony telepítése helye az említett közút 3 km + 950 m szelvényének közelében kerül kijelölésre. Az út itt az eredeti terepszint közelében halad, mindkét oldalán kis árok határolja az útszelvényt és mindkét oldalon hézagos akácós sáv kíséri az utat az útszegély 2–5 méteres sávjában. A 16–20 m magas akácós sáv a tervezett objektum tájbaillesztésében fontos szerepet játszik.

A torony beton alaptestének magassága 192,70 mBf-i lesz. A környező fás-erdős társulások magassága max. 20 méter, melyek a tornyot részlegesen már a telepítés időpontjában tájba illesztik, gyakorlatilag az alsó kétharmadát eltakarják. A torony energiaellátásához szükséges elektromos áram vételezési helye a közút melletti meglévő elektromos hálózat, mely 100 méteren belül elérhető.

A vizsgálat célja és módszere

Jelen dokumentációban feltártuk a meglévő táj- és természetvédelmi adottságokat, vizsgáltuk a növényzet természetességét, az élővilág változatosságát, valamint a vizsgált tevékenységnek az élőhelyekre és a tájképre gyakorolt hatását. A vizsgálati dokumentációban összefoglaltuk a helyszínelés során tapasztaltakat és feldolgoztuk a rendelkezésre álló terveket, adatbázisokat. A táj- és természetvédelmi szakmai szempontból történt felmérésben a konkrét vizsgálati területet (a tervezett objektum helyét), valamint annak közvetlen környékét – kb. egy km-es

körzetben –, a táj- és természetvédelmi szempontból lényeges területét vizsgáltuk. A terepi vizsgálatot (részletes helyszínelést) a megbízás időpontja miatt a vegetációs időn kívül, 2017. január 24-én, a délelőtti órákban, napsütéses, száraz időben, jó látási viszonyok között végeztük a beruházási területet és közvetlen környezetét gyalogosan bejárva. Az évszaknak megfelelően mintegy 25 cm vastagságú hótakaró borította a tájat.

Jelen dokumentációban vizsgáljuk, hogy a tervezett 30 méteres torony a környezetébe hogyan illeszkedik, mennyire és milyen területekről látható és a tájképet milyen módon változtatja meg. Feltártuk a meglévő tájhasználat típusait, a tájképben meghatározó tájelemeket, a morfológiai adottságokat, valamint a beruházás tájképre gyakorolt hatását. A tájrészlet vizsgálatát elsősorban a MSZ 20372 számú, Tájak esztétikai minősítése című szabvány alapján végeztük.

A vizsgálat (részletes helyszínelés) ideje: 2017. január 24.

A megbízás időpontja miatt a helyszíni szemlét csak a vegetációs időn kívül, január utolsó dekádjában tudtuk elvégezni. A telepítési helyszín és környezetének meglévő tájhasználati viszonyai illetve a NEM természetközeli élőhelyek miatt azonban a beruházás hatásait a nem vegetációs időpontra eső helyszínelés ellenére is jó eséllyel lehetett vizsgálni, a hatásfolyamatokat megbecsülni. E miatt a vizsgálat vegetációs időben történő kiegészítését nem tervezzük, illetve nem tartjuk szükségesnek, mert a dokumentációban levont következtetések továbbra is helyt állóak maradnak.

A vizsgált terület részletes bemutatása

A vizsgált beruházás területén (tervezett torony pontos telepítése helyszínén) a jellemző tengerszint feletti magasság: 192–193 mBf értéket mutat. A helyszín felszíne lejtős, enyhén délnyugat felé lejt. A terület eredeti genetikai talajtípusáról nincs információnk, a táj- és természetvédelmi vizsgálat során talajmintavétel és -vizsgálat nem folyt. A kistáj leggyakoribb talajtípusát feltételezve valószínűleg löszön képződött csernozjom barna erdőtalaj fedi a felszínt.

A terület mikroklimatikus viszonya az árnyékviszonyoktól (meglévő növényzet árnyékoló hatása) valamint a növényzettel való lefedettségtől függ. A nyílt területeken a nyári felmelegedés illetve tél végén a hóolvadás intenzívebb, fák–cserjék védettségében, árnyékában a párolgás csökken, a hó tovább megmarad, a vízviszonyok üdebbek. A vizsgált helyszínen álló- vagy folyóvíz, forrás nincs, a helyszín többletvízhatástól független.

A konkrét vizsgálati területen a növényállomány természetességi szintje alacsony, az emberi behatások és a gyomfajok terjedése miatt degradáltnak tekinthető. Intenzíven, nagyüzemi módszerekkel művelt szántó és útszéli fehér akácok szegélyének találkozási zónájában került a torony telepítési helyszíne kijelölésre. Természetközeli állapotú vegetáció a telepítési helyszín területén és 500 méteres környezetében nincs. A beruházási terület jellemzően mezőgazdasági rendeltetésű tájrészletben fekszik, települési tájhasználatú terület határán. Burkolt közlekedési pálya a közeli 3709 számú – Gönc–Kéked összekötő közút, melynek toronytól mért legközelebbi távolsága (délkelet felé) mintegy 15 méter. Egyebekben a tájrészletet földutak tárják fel. A beruházási terület vegetációtípusainak részletezését ld. még a Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció 3.6. fejezetében (A beruházás hatásterületén lévő természeti állapot ismertetése)!

A vizsgált tájrészletben 500 m-en belül nincs olyan kiemelkedő vagy védendő tájképi elem (vár, várrom, templomtorony, sziklasírt stb.), melynek a tervezett objektum látványbeli vetélytársa lenne vagy annak kedvező hatását elnyomná vagy eltakarná. A torony telepítési helyszínétől délnyugatra található Zsujta település, nagy területű szántók és távolabb a Hernád illetve a Csenkő-patak völgyei és az azokat kísérő ártéri erdők határozzák meg illetve adják a tájrészlet jellemző képét.

TÁJTIPOLÓGIA

Tájföldrajzi szempontból a vizsgálatra kijelölt terület hovatartozása a következő:

Makrorégió:	Észak-Magyarországi-középhegység nagytáj
Mezórégió:	Észak-magyarországi-medencék középtáj
Mikrorégió:	Szerencsköz kistáj

A természeti adottságokat a fenti kistáj jellemzői alapján értékeljük (*Magyarország kistájainak katasztere, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2010.*). Az általános adatok bemutatására felhasználtuk továbbá

a MÉTA (Magyarország Élőhelyeinek Térképi Adatbázisa) Programban található adatokat is. (<http://www.novenyzetiterkep.hu>). Az értékelésbe nem vonjuk be a közlekedés, a településhálózat és a népesség témákat, melyek a jelenlegi tájvizsgálat szempontjából érdektelenek vagy kisebb jelentőségűek.

A tervezési helyszín az É–D irányban hosszan elhúzódó kistáj északi részén helyezkedik el. A tervezési terület nyugat felől közvetlenül határos a Hernád-völgy kistájjal. A beruházási terület az említett két kistáj határán, metszéspontjában található. A kistájak közötti határvonalak egyébként sem mindig jól meghatározott, egyértelmű vonalak. Ebben az esetben sincs a tájban olyan tájelem, ami a két kistáj közötti határvonalat egyértelműen jelezné. A domborzati viszonyok és a Hernád völgyének aljától számított nagyobb szintkülönbség alapján a Szerencsköz kistájhoz rendeltük a torony telepítési helyszínét (a Hernád völgy kistáj legmagasabb térszíne 170 mBf-i értéket mutat, ennél a torony több mint húsz méterrel magasabban fog elhelyezkedni).

Domborzati viszonyok

A kistáj 120 és 284 m közötti tszf-i magasságú dombvidék a Szerencs-patak középső folyása és a Hernád völgy között. Az ÉNy-i expozíciójú, enyhén D-nek lejtő felszín a Zempléni-hegység pleisztocénban kriogén folyamatokkal átfarmálódott, alacsonyabb hegyláb felszínéként értelmezhetjük. Az átlagos relatív relief 60 m/km², az É-i és középső részeken 40 m/km², a D-i részen 80 m/km² átlagértékek jellemzik. A kistáj felszíne gyengén szabdalt, az átlagos vízfolyássűrűség 1,4 km/km². Közepes mértékű talajerózióval veszélyeztetett terület.

Geológiai és talajtani adottságok

A kistáj közettani alapja D-en felső-szarmata-alsó-pannóniai áthalmazott riolittufa, Vilmánytól É-ra hasonló korú agyag, homok, tufit. Ezen üledékek felső része a pleisztocénban szoliflukciósan átdolgozódott, és É-on löszös, terasz kavicsos és agyagos, D-en fiatalabb löszös fedőt kapott. A pleisztocén kriogén folyamatok mobilizálásában fontos szerepet kapott a Hernád-árok besüllyedése. A kistáj jellemző szerkezeti iránya az ÉÉK–DDNy-i.

A kistáj a Szerencs-patak és a Hernád-völgy között elhelyezkedő, a Zempléni-hegység hegylábi területeiből keletkezett domság. Anyaga áthalmazott riolittufa, amelyhez pannon agyag és homok keveredett, majd különböző vastagságban lejtőlösz és lösz fedett be. A kistáj talajait túlnyomórészt (91%) löszön képződött csernozjom barna erdőtalajok alkotják. Ezek a vályog mechanikai összetételű, kedvező vízgazdálkodású talajok jó termékenységűek, mezőgazdasági hasznosítású, többnyire szántó területek, de jelentős a szőlőterület is. A kistáj É-i részén a löszön agyagbemosódásos barna erdőtalajok (5%) találhatók a csernozjom barna erdőtalajokéval megegyező mechanikai összetétellel és vízgazdálkodási jellemzőkkel, többségében szintén szántóként hasznosulnak. A barnaföldek (1%) és a Hernád-völgyből átnyúló réti öntéstalajok (3%) jelentéktelen hányaddal képviseltetik magukat a kistájban, akárcsak a D-i tájnegyedben található mészeledékes csernozjom talajok (1%).

Éghajlat

Mérsékelt hűvös – mérsékelt száraz éghajlatú kistáj, de D felé már a száraz éghajlat jellemző. Az évi napfénytartam kevéssel 1800 óra alatti értéket mutat, amelyből nyáron 720–740 óra körüli, télen mintegy 170 óra napsütés várható. Az évi középhőmérséklet átlagos értéke 8,8–9,7 °C, É felé csökken. A vegetációs időszak középhőmérséklete 15,3–16,0 °C. A legmelegebb nyári nap maximum hőmérsékletének sokévi átlaga 32,0–33,0 °C, É felé csökken, a leghidegebb téli napoké –17,0 °C körüli. A csapadék évi mennyisége: 550–610 mm. A hótakarós napok átlagos száma mintegy 40–50 nap, az átlagos maximális hóvastagság 16–18 cm. Az uralkodó északkeleti és északi szelek átlagos szélsősége 2 m/sec körüli értéket mutat. Az éghajlat alkalmassá teszi a területet a kevésbé fagyérzékeny szántóföldi kultúrák, a délies lejtőkön a szőlőtermesztés számára.

Vízrajzi adottságok

A Szerencs-patak jobb oldali vízgyűjtője tartozik a kistájhoz, a Hernád völgyéig. D-i szakaszán részesedik a Taktába folyó Gilip-patak területéből is. A Szerencs-patakon a mérceadatok tekintélyes vízhozam-ingadozásról tanúskodnak. A tavaszi és őszi árvizek ritkán lépnek ki az ártérre, és nem tartósak. A Szerencs-völgyben van valamelyes „talajvíz”, 2–4 m közötti mélységben, de mennyisége csekély. Szintúgy kevés a rétegvíz is. Az artézi kutak száma kicsi, vízmennyiségük változó.

Növényföldrajzi helyzet

A kistáj az Északi-középhegység (*Matricum*) flóraidék Zempléni-hegység (*Tokajense*) flórajárásába tartozik. A flórajárás a Zempléni-hegység andezitvulkános területének északi, a Kárpátokkal szorosan összefüggő

része növényföldrajzilag már az Északi-Kárpátokhoz vonható. A Zempléni-hegység hazánk vulkáni eredetű hegyvidékei közé tartozik: hegyei miocén korú andezitből, riolitból és azok piroklasztikumaiból állnak. A hegyek közötti laposokat (amelyek közül a legnagyobb a Hegyköz) zömmel ezek lepusztulásából származó, fiatal üledékek töltik föl. A hegység legmagasabb csúcsa (és egyben legészakibb, hazánk területére eső pontja) a Szlovákia határán emelkedő Nagy-Milic. A Nagy-Milic tömbje, tehát a hegységnek a Kemence-patak völgyétől északra eső része már a kárpáti flóratartomány Eucarpaticum flóraidéékéhez tartozik. Jellegzetes növénytársulása a kárpáti bükkös (*Dentario glandulosae-Fagetum*) olyan növényekkel, mint: ikrás fogasír (*Dentaria glandulosa*), nagylevelű koronafürt (*Coronilla elegans*), ernyős körtike (*Chimaphila umbellata*), egyvirágú körtike (*Moneses uniflora*), korpafüfélék stb. A hegység délkeletnek, a Bodrog felé néző letörése a Tokaj-hegylajai borvidék, amit a pleisztocén korú folyóvízi üledékekből és löszből álló Szerencsi-dombsággal összevonva, Hegyalja néven gyakorta önálló tájegységnek írnak le. A kordonos szőlőművelés térhódításával a szőlőket fokozatosan leköltöztették a vulkáni eredetű kőzetekből álló hegyekről a hegylábi törmelékkúpra.

A kistáj potenciális növényzeti típusai a lösztölgyes, illetve az erdőfoltokhoz kapcsolódó sztyepprétek és cserjések lehettek. A Hernád-völgyének keleti peremterülete jelenleg kis területen hordozza az eredeti társulásokat, inkább a mezőgazdasági kultúra nyomait találjuk. A becserjésedő, sztyeppréti fajokból álló legelők értékes növényzeti típusok. A szántók közti mezsgyék és utak az egykor volt vegetáció növényfajainak túlélési helyei, csomópontjai. A kontinentális jellegű mozaikok jellemző fajai, a lösz szakadópartok és falak pionír növényei a taréjos búzafű (*Agropyron pectiniforme*), vöröses hagyma (*Allium marginatum*), a zárt gyepekre is jellemző pusztai elemek a magyar zergevirág (*Doronicum hungaricum*), piros kigyószisz (*Echium maculatum*), macskahere (*Phlomis tuberosa*) leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*), bozontos árvalányhaj (*Stipa dasyphylla*), a pusztai cserjések növényei a cseplesz meggy (*Prunus fruticosa*), törpemandula (*P. tenella*), pázsitos nőszirm (*Iris graminea*). Gyakori élőhelyek: OC, P2b, H3a, D34, OB; közepesen gyakori élőhelyek: H4, J4, H5a, L2a, B1a, RA, K1a, P2a, L2x, E1, J5, K2; ritka élőhelyek: B4, RB, H5b, D5, P7, D6, J1a, J3, B5, E34, F2, F1a, BA, G3, I1, A1, B2, M8, P45, M6, I2. Fajszám: 400–600; védett fajok száma: kevesebb mint 20; özönfajok: zöld juhar (*Acer negundo*) 2, gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) 3, tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster* spp.) 3, japánkeserűfű-fajok (*Reynoutria* spp.) 2, akác (*Robinia pseudoacacia*) 2, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 3.

A kistáj adottságai a környező települési és mezőgazdasági tájhasználat miatt nem vagy csupán alig érvényesülnek. Természetközeli állapotú növénytakaró a telepítés helyszínén és annak közelében nem található. A mikroklimatikus viszonyok a kistáj átlagos időjárásához képest jelentősen változhatnak.

AZ OBJEKTUM KÖRNYEZETÉNEK TÁJ-TERMÉSZETVÉDELMI HELYZETE

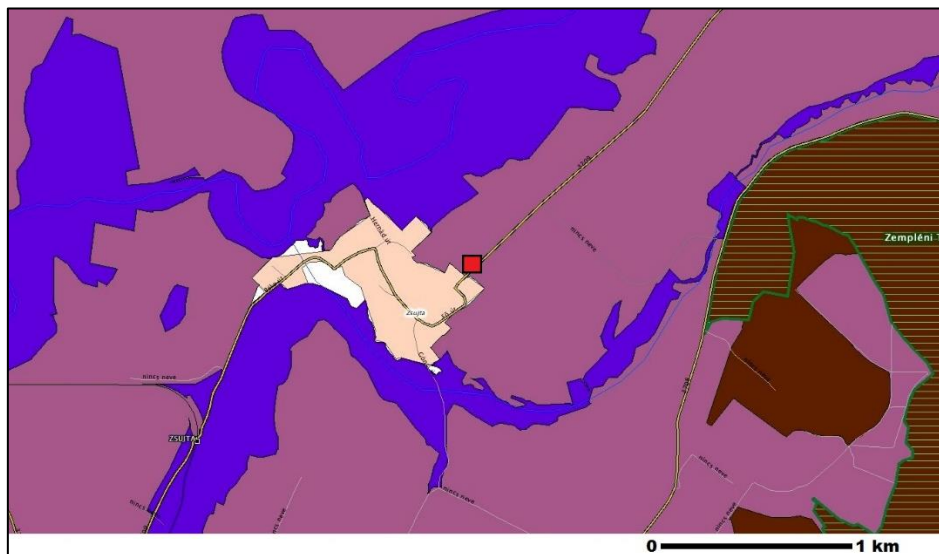
A beruházás nem érint országos és helyi jelentőségű természetvédelmi oltalom alatt álló területet, valamint azoknak nem része. Legközelebbi országos jelentőségű védett természeti terület a Zempléni Tájvédelmi Körzet, melynek beruházástól számított legkisebb távolsága kelet felé mintegy 1,2 km.

A térség legnagyobb és legjelentősebb védett területét adó Zempléni Tájvédelmi Körzet és a tervezett beruházás között kölcsönhatás nincs, mivel egymástól nagy távolságra, növényzettel és tagolt domborzattal elválasztva területnek el és látványkapcsolat sincs vagy nagy távolságból érvényesül.

A tervezett torony építési helyszínének ingatlanja a **Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel SPA** elnevezésű különleges madárvédelmi Natura 2000 terület része (HUBN10007). A 275/2004. (X.8.) Kormány rendelet 10. § (3) bekezdése szerint kötelező hatásbecslést jelen dokumentációban mutatjuk be.

A torony telepítése a Nemzeti Ökológiai Hálózat elemei közül pufferterületen valósul meg. A puffer terület a magterületek és ökológiai folyosók körüli funkcionális védőzónát jelenti, melynek szerepe, hogy megakadályozza vagy mérsékelje a magterületek ill. az ökológiai folyosók állapotát, rendeltetését és ökológiai stabilitását kedvezőtlenül befolyásoló hatásokat. A puffer területek magasabb tájhasználat-intenzitásúak, természetességük alacsonyabb az ökológiai folyosókénál, természetességüknél fogva viszont alkalmasak (lehetnek) kiemelt jelentőségű fajok vagy élőhelyek fenntartására, a környezetterhelő illetve degradáló hatások kivédésére. A védőfunkció rendszerint nem terjeszthető ki minden negatív hatás megszüntetésére, de a megőrizni kívánt élőhelyek jellegétől függően az elsődleges veszélyeztető tényezőkkel szemben valamilyen védelmet kell nyújtania. A puffer területek természetessége a magterületnél jóval alacsonyabb. Az építési tevékenység és a torony üzemeltetése a pufferterület fent említett kritériumait és jellegzetességeit nem befolyásolja, rájuk hatással nincs, nagy területű élőhelyvesztést nem okoz!

A vizsgált térség táji-természetvédelmi helyzetét a következő térképpel ábrázoljuk (1. rajz – forrás: TIR):

1. rajz: A beruházási terület és környezetének természetvédelmi helyzete

Jelmagyarázat:

piros négyzet.....	Tervezett torony telepítési helyszíne
zöld keret és sraffozás	Országos jelentőségű védett természeti terület (Zempléni TK) határa
barna színezés.....	Nemzeti Ökológiai Hálózat magterülete
rózsaszín színezés	Nemzeti Ökológiai Hálózat puffertülete
kék színezés	Nemzeti Ökológiai Hálózat ökológiai folyosója
sárga vonal	közút
bézs	Lakott terület

A 1996. évi LIII. törvény 23. §-a értelmében "Ex lege" védett természeti területnek minősül és ennél fogva védelem alatt áll hazánkban valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Ez alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek. A tervezett torony építése nem érint ex lege védett természeti területet, mert ilyen a beruházási területen nem található.

A tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van, de nem állnak műemléki vagy természetvédelmi oltalom alatt. A tájérték környezetével együtt védendő. A részletes helyszínelés során az objektum telepítési helyszínén és annak 200 m-es környezetében egyedi tájértéket nem találtunk. A vizsgált terület nem része kiemelt üdülőkörzetnek. A torony telepítési helyszíne térségi jelentőségű tájképvédelmi övezet része.

KÖRNYEZŐ TÁJHASZNÁLATOK ÉS A VIZSGÁLT TEVÉKENYSÉG HATÁSA A TÁJHASZNÁLATRA

A vizsgált terület település szegélyén, mezőgazdasági, közlekedési és települési övezetek szomszédságában, többféle használatú tájrészletben helyezkedik el.

Erdőgazdasági tájhasználat

Az erdőgazdasági tájhasználat a torony telepítési helyszínén és annak 500 m sugarú környezetében alárendelt. Az út- és árokszéli fasorok, keskeny erdősávok (többnyire akácosok) jellemzőek. Nagy területű, összefüggő erdőterületek találhatók a tervezett torony telepítési helyétől északra és délre minimum 500 méterre. A Zempléni-hegység több tízezer hektáros hatalmas erdőtömbje keletre min. 1,2 km-re kezdődik, mely az országban az egyik legnagyobb, benne többféle erdőtársulás található a spontán beerdősült legelőerdőktől, a telepített fenyveseken át a magasabb térszíneken található természetközeli bükkösökig.

Vízgazdálkodási terület

A beruházás helyszínén és környezetében vízgazdálkodási területet nem találtunk. Forrás a közelben nincs. Legközelebbi vízfolyás maga a közeli Hernád illetve délre a Csenkő-patak. Mindkét vízfolyás mintegy 600 m-re található a tervezett torony telepítési helyszínétől. A tervezett torony árvízvédelmi szempontból biztonságos helyen, az említett vízfolyások árterületén kívül kerül megépítésre.

Közlekedési tájhasználat

A térségben a közlekedési tájhasználat alárendelt. Nagy forgalmú, regionális vagy nemzetközi forgalom szempontjából jelentős út, vasút a közelben nincs. A vizsgált tájrészletet a 3709 számú, Gönc–Kéked összekötő út tárja fel (1–2. kép), melynek Zsujtáról Abaújtól felé kivezető szakaszán, annak kb. 3 km + 950 szelvénye közelében, az út szegélyétől ÉNy-ra mintegy 15 m-re kerül a tervezett torony telepítésre. A külterületeket változó minőségű földúthálózat tárja fel. Vasúti-, vízi- és légi forgalom a térségben nincs.

1. kép: Az érintett közút Zsujtára bevezető szakaszának jellemző képe az útszéli akáccsal

2. kép: A közút érintett szakasza a település felől, a balra oldalon kerül a torony elhelyezésre

Települési tájhasználat

A tervezett torony három km-es környezetében csupán kettő település található: a toronytól délnyugatra a közeli Zsujta (3–4. kép) illetve ennél jóval távolabb, délre a legközelebb 2,6 km-re található Gönc. Öt km-en belül található még a Hernád-völgyben Hidasnémeti, Tornynosnémeti és Abaújtól. Az öt említett település közül csak a közeli Zsujtáról lesz látható a torony. Zsujta lakott területeinek nagy részéről a tervezett torony – a meglévő növényzet és a belterületi épületek takaró hatása miatt – nem vagy csupán erős takarásban lesz látható.

Vadgazdálkodás

Az erdőgazdálkodással szorosan összefügg a vadgazdálkodás. A települést távolabbról körbevevő zempléni és Hernád-völgyi erdők vadban gazdagok, a tájrészletben intenzív vadgazdálkodási tevékenység folyik. Az erdős tájjelleg miatt nagyvadak (szarvas fajok, őz, vaddisznó) szerepe jelentős, de – a szántók és a gyepek miatt – az apróvad állománya sem elhanyagolható. A hegységben hosszú távon várható a farkas és a medve

visszatelepülése is az É-ra található kárpáti területekről. Vadászati, vadgazdálkodási rendeltetésű létesítmények (vadföld, magasles, szóó, etető, dagonya stb.) a távolabbi erdőkben megtalálhatók.

3. kép: Zsujta településszélének jellemző képe a kivezető közútról szemlélve

4. kép: Lakóházak Zsujta ÉK-i településszélén, előtérben szántó

Idegenforgalom

A Zempléni-hegység nem része kiemelt üdülőkörzetnek, de üdülési vonzereje van. A hegységet szegélyező, kicsi falvak valamint a hegység belsejében lévő zsáktelepülések vonzóak a rekreációt kereső lakosságnak, akik a településeken ingatlant vesznek, felújítják és nyaralásra vagy hétvégi házként használják. A közeli Gönc és Telkibánya középkori történelme ma is vonzó célpont a hazánk idegenforgalmi nevezetességeinek megismerésére vágyó magyar és külföldi turisták számára egyaránt. A tervezett beruházás – a lakossági kiszolgálás mellett – közvetve idegenforgalmi célokat is megvalósít az által, hogy a települést ezzel a céllal felkeresők számára a szükséges térerőt biztosítja. A torony telepítési helyének közelében, a közúton halad az „Északi Zöld” kijelölt turistaútvonal, de a gyalogos turistaforgalom csak töredéke az Országos kék Túrán gyaloglókhoz képest.

Mezőgazdasági tájhasználat

A vizsgált térség tipikusan hegylábi jellegű mezőgazdasági termelő övezet, ahol a jó minőségű termőföldeket szántóként, a silányabb földeket rétként vagy legelőként hasznosítják. A vizsgált térséget többnyire kicsi vagy közepes méretű, átlagosan 2–20 hektáros szántóföldek borítják. A szántókat egymástól elválasztó fasorok, erdősávok ritkák.

Ipari, bányászati tájhasználat

A vizsgált tájrészletben ilyen típusú tájhasználat nincs. A közeli Zsujta településen csak kisipar (kereskedelem, szolgáltatás) jellemző. A vizsgált tájrészlet látványát bányaterület nem terheli, illetve csak nagy, 1,5 km-nél nagyobb távolságban érvényesül (nyugatra, Hernád-völgyi kavicsbánya).

Kertgazdasági tájhasználat

A kertgazdasági tájhasználat (jelentősebb szőlő-, gyümölcs- vagy zöldségtermesztés) a térségben szintén alárendelt szerepű, nagy területű ingatlanokat nem borítanak, gyakorlatilag csupán a közeli Zsujta település lakóházainak hátsó kertjeiben találhatók kisebb gyümölcsösök veteményesek, csak házi használatra, kereskedelmi jelentőségük nincs vagy csupán elhanyagolható.

A beruházás hatása a tájhasználatokra

A környező tájhasználatokat a beruházás nem vagy csupán kis mértékben, elsősorban a földkabel fektetés és a torony építési munkái során, korlátozza, a tájhasználatokat nem veszélyezteti. A földkabel nyomvonalán és a torony környezetében a meglévő tájhasználatok tovább folytathatók!

A vizsgált területet jelenleg nem természetközeli állapotú (szántó és közút széli akácos) növényállomány fedi. Tájképvédelmi szempontból jelentős vertikális kiterjedésű torony került megvalósításra. A létesítmény tájba illesztését a meglévő növényállományok részben biztosítják. A vizsgált beruházás a szomszédos tájhasználatokat nem szünteti meg, illetve nem korlátozza, azokra jelentős zavaró hatással nincs.

A VIZSGÁLT TÁJ ESZTÉTIKAI MINŐSÍTÉSE

A tájjelleg és az egyes táji elemek leképezése, érzékelése a szemünkön keresztül megjelenő látványban testesül meg. A többdimenziós formák, vonalak, felületek, színek, foltok képe vagy összképe az állatok számára tájékozódásul szolgál, a lét- és fajfenntartás irányítójáé, míg az ember számára mindez sokoldalú absztrakció révén a tudatban keletkezett fogalmi értékű tájképpé alakul. A látással befogadott kép mellett a széleskörűen érzékelhető szín, illat, fény, árnyék, hő, légmozgás, páratartalom, csend és zajhatások tér- és időbeli együttesei alakítják a táj bennünk keltett képét, érzetét és tudatosodását. Megfigyelések, tapasztalatszerzések, elemzések révén szerzett ismeretek birtokában a természeti, táji elemek, a bennünk lezajló jelenségek hatásai és azok tudati, érzelmi, érzéki síkon való feldolgozása útján születik meg a tájélmény és a jól megválasztott rendezőelvek, követelményrendszerek mentén a tájak esztétikai minősítése. Végző soron a képi élményhez rögzülő tájkép tudati formálódása személyiségtől, foglalkozástól, földrajzi hovatartozástól is függő folyamat.

Tájképi elemek

Mindenféle beavatkozás – közvetve vagy közvetlenül – hat a környezeti elemekre, a tájháztartásra, a tájszerkezetre, azaz a táj egészére. A tájképben is minden beavatkozás látványa megjelenik. A tájnak éppen a változások, a mindenkori társadalom megnyilvánulásainak tükrözése az egyik legfőbb ismérve. A tájkép az adott társadalom anyagi-technikai, ideológiai helyzetének mindenkori olvasókönyve. A tájképpel, azaz a táj szépségével, rutságával, tájegységek, tájrészletek megjelenésének és várható változásának vizsgálatával a tájésztétika tudománya foglalkozik. A tájképet formáló, olykor meghatározó művi elemek, elemegyettesek a racionális tájhasználat során létesültek. A tájba illeszkedés vagy a tájidegenség az egyéni és a koronként változó ízlés kérdése. A tájkép megítélése szubjektív és az egyes diszciplínák képviselői számára eltérő. A tájképi potenciál meghatározásánál a térszervezet szerinti láthatóság vizsgálata és értékelése mindenfajta állapotörögzítéshez és beavatkozás megítéléséhez nélkülözhetetlen.

A tájkaraktert kedvezően befolyásoló tájképi elemek a vizsgált területen:

- nagyobb erdőterületek (domboldalokban, vízfolyások mentén)
- felújított, hagyományörző épületek Zsujta településen
- Nagymáthé-kastély Zsujta központjában
- templom, temető Zsujta belterületén
- közparkok, útfásítás
- hátsó kertek gyümölcsösei
- utak, árkok mentén kialakult fás-cserjés vegetációk
- erdő-gyep mozaikolt területek

A tájkaraktert kedvezőtlenül befolyásoló tájképi elemek a vizsgált területen:

- nagy területű szántók
- légyvereték a tartóoszlopokkal
- modern, tájba nem illő épületek
- tájidegen kertek tujákkal
- nagy felületű burkolatok (út, buszforduló, parkoló)

A tájképi jellegzetességek közül a vizsgált területen **a tájképet kedvezőtlenül befolyásoló elemek vannak túlsúlyban** (főleg szántóterületek), de a közeli Zsujta település belterületén több, a tájképet kedvezően befolyásoló tájképi elem is megtalálható (kastély, temető, tájbaillő épületek stb.).

A vizsgált tájkép értelmezése

- jelenkori antropogén táj – vidéki (rurális) táj – termelő táj

Megjegyzés: A közeli Zemplénben és a Hernád-völgyben – ahol az erdőterületek dominálnak – gyakori a természetszerű táj (átmeneti kategória a természeti és az antropogén táj között, dominánsan természetes fejlődést fejez ki, ugyanakkor direkt vagy indirekt beavatkozás nyomait is magában foglalja, valamint kultúrfolyamatok lenyomatát is magán viseli), de a vizsgált területet a települési és a mezőgazdasági dominancia miatt a vidéki/termelő tájhoz soroltuk.

A tájkép minősítése (a jellemző tájalkotó elemek és elemegyüttesek alapján)

Domborzati tájformációk, geomorfológiai adottságok

Reliefszám

Az adott felületegységre vonatkoztatott legnagyobb szintkülönbség helyi vagy átlagos értéke. A vizsgált tájrészlet 170–205 mBf-i magasságokon fekszik. A relief értéke **igen alacsony**, 40 m/km²-nél kisebb, értéket mutat, de másutt, meredekebb részekben **alacsony** (40–80 m/km² érték fölé) emelkedik.

Felszínmozgalmasság

Az egységnyi területen a legalacsonyabb és legmagasabb pontok (dombok, hegycsúcsok, völgyek) előfordulási gyakorisága. Ez tájképi szempontból azt jelenti, hogy minél nagyobb a felszínmozgalmasság, annál kedvezőbb a látvány. A vizsgált területen a csúcsok száma: 0, a mélypontok száma: 1. A felszínmozgalmasság **egyhangú**. A reliefszám és a felszínmozgalmasság kiértékelését 1:10.000 méretarányú topográfiai térképen végeztük a beruházási terület 500 m-es környezetében.

Lejtőhajlás

A vizsgált terület tágabb környezetének többsége a 1. lejtőkategória 0–5%-os lejtőhajlású tartományában helyezkedik el, tehát minősítése: **lapos**. A településközpontot kísérő völgyoldalban a terep már meredekebb: lankás (5–12%) vagy enyhén lejtős (12–17%) képet mutat. A tájkaraktert befolyásoló mesterséges domborzati formák (pl. bevágások, rézsűk stb.) a vizsgált helyszínen megtalálhatók, a közutat kísérő terepalakulatokban.

A vegetáció jellege, formai megjelenése és állapota

Borítottság

A növényállomány formai megjelenését a borítottsággal lehet legmarkánsabban jellemezni, ami az ökológiai minősítését, a biológiai aktivitás különböző fokozatainak jelenlétét is tükrözi. A vizsgált területen a következő minősítésű illetve tájhasználatú területek jelennek meg – **félkövérrel** jelölve a domináns elem (1. táblázat):

<i>Minősítés</i>	<i>Területhasználat</i>	<i>A terület borítottsága</i>
harmonikus	erdő	70–90
homogén	szántó	0–60
kegyeletőrző	temető	40–50
szabadon álló	családi házas beépítés	30–60

1. táblázat: A növényzettel való borítottság elemei a vizsgált területen

A tervezett beruházás a biológiai aktivitást, az ökológiai állapotot kis alaprajzi (max. 7x7 m) elhelyezkedése miatt lényegesen NEM befolyásolja. A torony és kiegészítő létesítményeinek – a hozzá vezető út - területén (összesen mintegy 90 m²) a biológiai aktivitás a nullára csökken, viszont az építéssel nem érintett környező területeken továbbra is változatlanul megmarad.

Növényállományok sűrűsége

A növényállományok sűrűsége, az állományszerűség – amiben az egyes növények egymásmellettségének szorossága, az állomány zártsága, textúrája, a telepített állományok sor- és tőtávolsága

fejeződik ki – a borítottság a vizsgált területen: **áttört** (települési környezet, temető, spontán erdők, akácosok, záródás változó, de átlagosan 70–90%) illetve **nyitott** (szántó a betakarítás és a vetés utáni kelés közötti időszakban, mikor a nyílt talajfelszín jellemző).

A tervezett beruházás a növényzettel való borítottságot csupán minimális mértékben befolyásolja (élőhelymegszűnés nem természetközeli növényállomány – szántó – területén mintegy 49 m² felületen)!

Szegélyhatás

A szegélyek egyrészt a táj karakterét, másrészt kis területre korlátozottan az elérő művelési ágak, területhasználati formák egymásmellettségét jelenti. A szegélyek tehát horizontális határoló vonalak illetve térfalak. A térkapcsolatokat, az átlátási lehetőségeket is végső soron a szegélyek határozzák meg. Míg a szántók, gyepek határai vizuális térfalat jelentenek, az erdők, erdőszávok, fával benőtt mezsgyék keretezik a tájképet, korlátozzák vagy lehetetlenné teszik az átlátást.

A szegélyhatás – amin keresztül a területhasználati módok látványa érvényesül – a szegélyek hosszát, határoltságát és a tájban uralkodó rendet és harmóniát a beruházás 0,5 km²-es környezetében vizsgáltuk. A vizsgált terület minősítése a számolt átlagos szegélyhatás alapján: **tagolt**. A szegélyek összes hosszúsága a vizsgálati területen 2950 m.

A tervezett beruházás – pontszerű elhelyezkedése miatt – a szegélyhatást nem módosítja, a megállapított érték változatlan marad.

Víz megjelenési formák

A víz megjelenési formái elsődlegesen a természetből keletkező eredeti tulajdonságok, így a természeti örökség lenyomatai a tájban. A legújabb kor vízrendezései döntően – a természetszerűséget legtöbbször mellőző – tájba való beavatkozások. A tájlesztés számos ponton vizsgálja a víz tájban való megjelenését, a vízmegjelenési formákat, a víz láthatóságát illetve a víznek a tájban más tájalkotó elemekkel összefüggésben megjelenő hatását, de ezekről ebben az esetben beszélni értelmetlen, mivel a vizsgált tájrészletben víz nem található, a felszínen még kisvízfolyások formájában sem jelenik meg.

A vizsgált területen vízfolyást, mesterséges vagy természetes eredetű állóvizet nem találtunk. **A beruházás a vizek megjelenését a tájban nem befolyásolja.**

A látvány keletkezésének fizikai és térbeli lehetőségei

A nézőpont helye

Nézőpont a tájban bárhol választható olyan kilátópont, amely a táj esztétikai minősítése szempontjából kiemelt adottságú hely.

Dinamikus látvány

A sebesség függvényében változó vizuális élmény, a dinamikus képváltások összességéből leszűrt táj- és térélmény jellemző erre a nézőpontra. A dinamikus látvány a közúton haladó járműből (személy- és tehergépjármű, motorkerékpár, kerékpár) és gyalogosan is érzékelhető.

A vizsgált objektum esetében dinamikus látvány nézőpontjaként kizárólag a torony telepítési helyszínétől min. 15 m-re DK-re lévő közlekedési pályáról, azaz a 3709 számú – Gönc–Kéked összekötő útról értelmezhető, melyről a torony látványát az út széli növényzet, a domborzat adottságok valamint az útvonalvezetés korlátozzák. A torony telepítése helye az említett közút 3 km + 950 m szelvényének közelében kerül kijelölésre és jellemzően a 3 km + 840 m és a 4 km + 180 m szelvények közötti mintegy 340 m-es szakaszáról lesz észlelhető.

Helyhez kötött, statikus látvány

A helyszíni vizsgálat során több nézőpontot választottunk ki, ahonnan a tervezett létesítmény jellemzően látható lesz megépítése után. Ezek a következők (feltüntetve a toronytól való irányt és legközelebbi távolságot):

- Zsujta, Fő úti lakóépületek – D felé min. 40 m
- temető – Ny felé min. 300 m

A fent felsorolt helyhez kötött, statikus nézőpontokból különböző távolságokról és különböző irányokból szemlélhető majd a vizsgált objektum, a legtöbb helyről a növényzet vagy épületek teljes vagy részleges takarása miatt a létesítmény nem vagy csupán részlegesen (pl. toronycsúcs) lesz látható.

Táji láthatóság

A táj (tájkép, tájérték) érzékelése a néző helyzetétől függően különböző távolsági zónákra osztható, nevezetesen, hogy honnan (mekkora távolságból) nézzük a feltárlakozó látványt. A láthatóság a mindenkor klimatikus viszonyoktól is függő tájkép éles beláthatósága.

A táji láthatóság szempontjából a távolsági zónák a következők (2. táblázat):

Távolsági zónák	Nézőpont és tájelem távolsága	Jellemzés
Közvetlen előtér	0 – 300 méter	a tájelem részletei jól megkülönböztethetők
Előtér	300 – 1000 m között	a részletek még megkülönböztethetők
Középtér	1 – 5 km	tiszta és páramentes időben a táj jellemző formái felismerhetők, a részletek már elmosódnak
Háttér	5 km-től a látóhatárig	a táj jellemző formáinak csupán a körvonalai láthatók, a színeknek alárendelt szerepük van

2. táblázat: A táji láthatóság távolsági zónái

Az előző fejezetben említett fontos nézőpontokból jellemzően közvetlen előtékként szemlélhető majd az objektum. Természetesen minél közelebből látjuk a vizsgált tájelemet, az annál meghatározóbb szerepű a tájképben. Előtér, közép- és háttérként a tervezett torony a tájrészletből nem jellemző módon, lokálisan, csupán elhanyagolhatóan, kis területről látható majd a növényzet és a domborzat takaró hatása miatt.

A táj természeti jellegének értékelése

A tájon belül alapvető jelentőségű a természeti állapot jelenlétének az adott terület nagyságrendjéhez mért viszonya. Ennek mértékeit a természetes vagy a természetközeli állapot százalékos aránya szerint számoljuk.

A természetközeli társulások aránya a vizsgált tájrészletben **hiányzó** (10% alatti értéket mutat). Természetközeli élőhelyet a torony telepítési helyszínének 500 m-es környezetében NEM azonosítottuk! **A beruházás természetközeli társulást nem szüntet meg és nem veszélyeztet!**

A TÁJ ALKOTÓELEMEINEK VÁLTOZATOSSÁGA SZERINTI OSZTÁLYOZÁSA

A táj esztétikai értéke mindenki számára nyilvánvaló, amikor egy kilátóról széttekintve befogadja a környező panorama látványát. A táj szépsége – akár kultúrtájról, akár természeti területek dominálta tájról van szó – nagymértékben annak függvénye, hogy a különféle tájhasználati módok, az emberi kultúrkörnyezet és a természeti területek képe harmonikusan fonódjon egymásba. A tájvédelem nem csupán a kiemelkedően szép és különleges tájképi részek megóvását jelenti, hanem minden táj sajátosságainak erősítését, fejlesztését, esetenként pedig összefonódik a tájba szervesen illeszkedő kultúrtörténeti értékek védelmével is.

Az alábbiakban a táj alkotóelemeinek változatosságát osztályozzuk, vastagon keretezett, szürkével színezett mezők vonatkoznak a vizsgált tervezési területre (3. táblázat):

A tájat meghatározó tényezők	I. osztály Igen értékes tájrészletek	II. osztály Értékes tájrészletek	III. osztály Közömbös tájrészletek
1. Felszín	Erősen tagolt, változatos, 40 foknál meredekebb lejtők, szurdokvölgyek, éles gerincek, ormok. Nagy kiterjedésű, tökéletes síkság, töretlen látóhatár.	Enyhén tagolt, hullámos. 40 foknál enyhébb lejtők, széles völgyek. 100 km ² -nél kisebb medencék.	Enyhén tagolt vagy hullámos, 15 foknál enyhébb lejtők. 100 km ² -nél nagyobb medencék.
2. Földfelszíni képződmények	Nagyméretű sziklaalakzatok, sziklafalak, sziklakibúvások, tanúhegyek. Ritka, országosan is jelentős rétegfeltárások, földtani értékek. Természetes állapotban lévő homokbuckák. Érintetlen szikesek.	Kisméretű sziklafalak, sziklakibúvások. Kisebb értékű rétegfeltárások.	Nincsenek sziklafalak, sziklakibúvások. Bolygatott homokbuckák.
3. Vizek, állóvizek	Merdek lejtőkkel, erősen tagolt felszínnel határolt tavak. 50 hektárnál nagyobb szikes tavak. 50 hektárnál nagyobb mocsarak, lápok, láprétek, turjánok.	Erdős vagy részben erdős szegéllyel határolt tavak. 5–50 hektár nagyságú szikes tavak. 10-50 hektár nagyságú mocsarak, lápok, láprétek.	5 hektárnál kisebb szikes tavak, mocsarak, lápok.

A tájat meghatározó tényezők	I. osztály Igen értékes tájrészletek	II. osztály Értékes tájrészletek	III. osztály Közömbös tájrészletek
Vizek, folyóvizek	Nagy folyók és holtágaik, sziklás medrű patakok, sziklaforrások, vizesések.	Kisebb folyók és holtágaik.	Patakok, csatornák.
4. Növényzet	Változatos növényzet, idős faállományok, elegyes erdők, szurdokerdők, ligeterdők. Különleges növénytársulások. 3000 hektárnál nagyobb szikes puszták.	Kisebb változatosság a növényzetben, nagy területen elegyetlen faállomány. 1000–3000 hektár nagyságú szikes puszták.	Kis változatosság a növényzetben, kultúrerdők, kultúrkörnyezet.
5. Állatvilág	Ritka fajokból álló, látványos madárvilág, madártelepek. Nagy testű, vadon élő emlősállatok. Régi magyar háziállatfajták.	Közönséges fajokból álló látványos madárvilág. Nagy testű, vadon élő emlősállatok.	Közönséges fajokból álló, gyér állatvilág.
6. Létesítmények	Alárendelték, megjelenésükben a táj formáihoz, színéhez alkalmazkodók. Műemlékek, várromok, földvárak, kunhalmok.	Megjelenésük a tájban nem alárendelt, üdülőtelepek, kis falvak, tanyák, majorok.	Megjelenésük a tájban uralkodó, falvak, városok, ipartelek, felszíni bányák, állattenyésztő üzemek stb.
7. Látvány	Részleteiben, több kilátópontról magas fokú esztétikai élményt nyújt.	Néhány részletben magas fokú esztétikai élményt nyújt.	Alacsony esztétikai élményt nyújt.

3. táblázat: A táj alkotóelemeinek változatossága szerinti osztályozása

A táj vizuális értékelése szerint, a tájrészletek három osztályba sorolhatók:

- I. osztályra az igen értékes tájrészletek jellemzők
- II. osztályra az értékes tájrészletek jellemzők
- III. osztályra a közömbös tájrészletek jellemzők.

A fenti táblázatból jól kiolvasható, hogy a vizsgált tájrészletben a legtöbb jellemző alapján a közömbös tájrészletek jellemzők, tehát a vizsgált táj III. osztályú. A tervezett beruházás a tájkép vizuális értékelését kedvezőtlenül nem befolyásolja, a tájértékelés továbbra is III. osztályú marad, a közömbös tájrészletek dominanciája nem változik.

TÁJBA ILLESZTÉSI MÓDSZEREK

A tanulmányban részletesen tárgyaltuk, hogy a tervezési terület közvetlen látványkapcsolatban áll már meglévő közlekedési, települési és mezőgazdasági használatú tájrészletekkel.

A vizsgált környezetben kritikus nézőpontként csupán Zsujta településből Abaújszántó felé kivezető 3709 számú – Gönc–Kéked összekötő úton közlekedők számára látható a tervezett létesítmény dinamikus (menet közbeni) látványként, de nem akadály nélkül, ugyanis a meglévő út széli növényállomány (akácsoportok) még a legközelebbi útszakaszon is részleges takarást biztosít. A látvány kizárólag közvetlen előtérként (300 m-en belül) érvényesül. Zsujta település beruházással érintett északi felében nincs olyan nevezetesség (kastély, múzeum, idegenforgalmi látványosság, kilátó vagy kilátóhely), ahonnan a torony domináns tájlelemként lenne szemlélhető. A község központjában lévő, 1883-ban romantikus stílusban épült ún. Nagymáthé-kastély felől a domborzati adottságok miatt a torony nem lesz látható. A kastély távolsága a toronytól nyugat felé mintegy 520 m. Zsujta község temetője a toronytól ÉNy-ra fekszik, de a látványkapcsolat a temető keleti oldali erdős növényállománya miatt erősen korlátozott.

Az építmények tájba illesztésére többféle módszer létezik, de a táji adottságok miatt az építés helyszínén konkrét tájbaillesztési módszert nem javasolunk, a következők miatt:

- a belterületi útszéli fák, növényállományok, épületek illetve a telepítési helyszín közvetlen környezetében növekvő vegetáció a torony részleges tájbaillesztését, eltakarását megoldják
- a torony közvetlen környezetébe az üzembiztonság (kidőlés veszélye, letörő ágak károsító hatása stb.) miatt fát, cserjét, fasort ültetni nem lehet.

NATURA 2000 HATÁSBECSLÉSI DOKUMENTÁCIÓ

TELEKOM állomás – 30 m-es rácsos torony elhelyezése, Zsujta, (hrsz.: 062/2) előzetes környezeti vizsgálatához

Műszaki leírás

1. AZONOSÍTÓ ADATOK

1.1. A TERV KÉSZÍTŐJÉNEK, ILLETVE A BERUHÁZÓNAK A NEVE, CÍME, ELÉRHETŐSÉGE.

Szakértő:

Bruckner Attila

okl. táj- és kertépítésmérnök
táj- és természetvédelmi szakértő
Nyilvántartási szám: SZ-043/2009 (Sztjv, Sztv)
8300 Tapolca, Bacsó Béla utca 2.
Tel.: 87/321-655; 20/983-2353
E-mail: brucknera@t-online.hu

Beruházó:

Magyar Telekom Nyrt.

Címe: 1013 Budapest, Krisztina krt. 55.
Értesítési cím: 1117 Budapest, Kaposvár u. 5-7.

1.2. AZ ADATLAP KITÖLTÉSÉBEN RÉSZTVEVŐ SZEMÉLYEK, SZERVEZETEK NEVE, CÍME, ELÉRHETŐSÉGE, SZAKMAI REFERENCIÁINAK LEÍRÁSA

Bruckner Attila

okl. táj- és kertépítésmérnök
táj- és természetvédelmi szakértő
Nyilvántartási szám: SZ-043/2009 (Sztjv, Sztv)
8300 Tapolca, Bacsó Béla utca 2.
Tel.: 87/321-655; 20/983-2353
E-mail: brucknera@t-online.hu

Főbb referenciák:

- Siófok Térsége Regionális hulladék-lerakóhely - 2001.
- Liter, Regionális hulladék-lerakó - 2001.
- Zalahaláp-Edgár, Nyírad-Sándor és -Táncsics-telep környezeti hatásvizsgálata külfejtéses bauxitbánya nyitására - 2002.
- Veszprém, Hulladék-lerakóhely - 2002.
- Iharkút bányatelek körny.véd.-i teljesítményértékelés - 2003.
- Szentgál, regionális hulladéklerakó kht, táji munkarész - 2003.
- Bakonyoszlop, bauxitbánya, kht, táji munkarész - 2003.
- Óbarok bányatelek körny.véd.-i felülvizsgálat, táji rész - 2004.
- Nyergesújfalu, mészkőbánya tájrendezési terve - 2004.
- Fehérvárcsurgó, szélerőműpark - 2005.
- Bakonycsemye, szélerőműpark - 2005.
- Zirc-Olaszfalu, szélerőműpark - 2006.
- Lábatlan, márgabánya - 2006.
- Bakonyoszlop II. bauxitbánya tájvizsgálat - 2007.
- Bakonyoszlop XXII. bauxitbánya tájvizsgálata - 2007.
- Nyírádi bauxitbányák tájvizsgálata - 2007.
- Balatonfüred, Tormán-hegyi mészkőbánya környezetvédelmi vizsgálata - 2007.
- Vindornyaszőlős I. bazaltbánya körny.véd.-i vizsgálata - 2007.
- Bakonyoszlop, Rekettye-patak természeti állapotfelmérése - 2008.
- Nyírad, Deáki-erdő VII-VIII. bauxitletelek tájvizsgálata - 2008.
- Uzsai bazaltbánya tájvizsgálata - 2008.
- Siófok-Törek I. monopol csőtorony tájéztetői vizsgálata és látványterve - 2008.
- Nagytétény, Duna melletti telephely tájvizsgálata Natura 2000 területen - 2009.
- Bugyi V. kavics- és homokbánya Natura 2000 hatásb. - 2010.
- Felsőcsatár II. zödpala bánya Natura 2000 hatásb. - 2010.
- Vilonya I. dolomit bánya Natura 2000 hatásbecslés - 2010.
- Csór 0158/1 hrsz. kavics kutatás Natura 2000 hatásb. - 2012.
- Devecser-Kolontár térségi vízrendezési projekt, vízlevezető árok rekonstrukciója és vízviesszatartás vízjogi engedélyezési tervéhez -Táj- és természetvédelmi vizsgálat - 2012.
- Kővágószőlős Napelemes Erőmű Megvalósítása - Táj- és természetvédelmi vizsgálat - 2012.
- Gárdonyi (Agárd) Madárvárta kishajó (vitorlás és csónak) kikötő vízjogi létesítési engedélyezése Előzetes vizsgálati dokumentáció - Táj- és természetvédelmi vizsgálat - 2012.
- Mohács, Bioetanol üzem - Tájvizsgálat - 2012

2. AZ ÉRINTETT NATURA 2000 TERÜLET:

2.1. A NATURA 2000 TERÜLET NEVE ÉS KÓDJA, AMELYRE A TERV VAGY A BERUHÁZÁS VÁRHATÓAN HATÁSSAL VAN:

Terület megnevezése:**Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel SPA**

Azonosító:HUBN10007

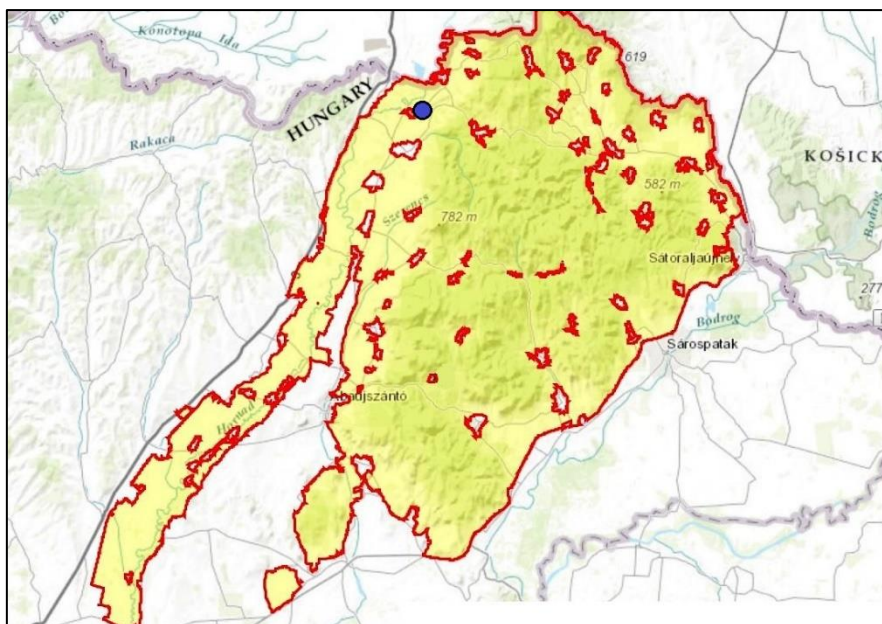
Illetékes NPI:Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság (ANPI)

Teljes terület 115.194,2 hektár (114.536,7 nemzetközi adatlap szerint)

Területi kategória:

- különleges Madárvédelmi Terület – Special Protection Area (SPA)
- jóváhagyott Natura 2000 terület

A Natura 2000 terület és a beruházás kapcsolatát a következő térképpel ábrázoljuk (2. rajz):

2. rajz: A vizsgált terület és a teljes Natura 2000 terület kapcsolata

Jelmagyarázat:

kék körberuházás tervezett helyszíne

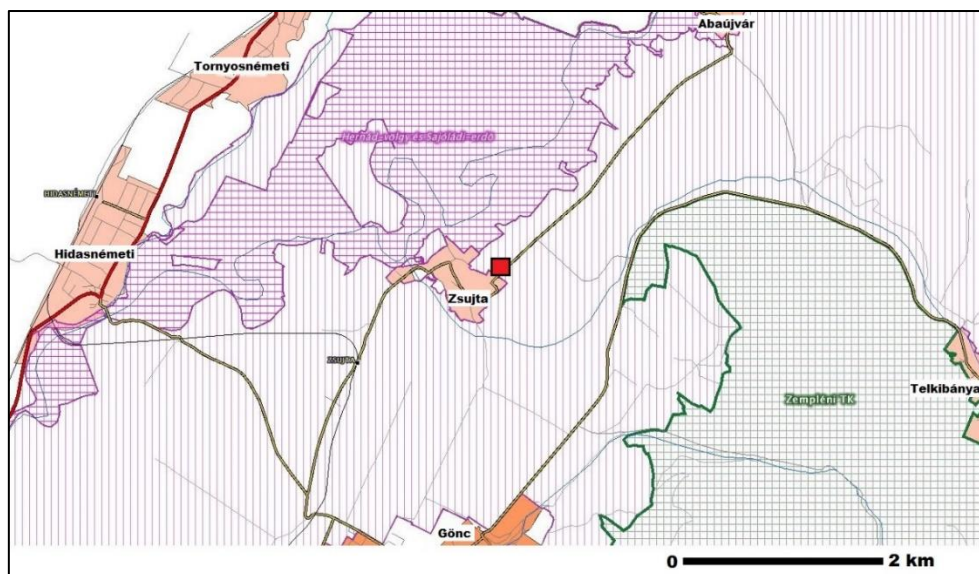
piros vonal, sárga színezésérintett Natura 2000 terület és határa

A térképen jól látható, hogy a tervezett beruházás a Natura 2000 terület É-i részén helyezkedik el. A jelölőfajok többségének otthont, fészkelési- és táplálkozási lehetőséget biztosító vizes élőhelyek vagy összefüggő, természetszerű, tájhozons lombhullató fajokból álló, idős, nagy területű erdők a vizsgált telepítési helyszíntől távolabb, min. 500 m-re fekszenek.

A következő Natura 2000 védettségű ingatlanon tervezett a beruházás: Zsujta 062/2 hrsz-ú ingatlan. Az említett helyrajzi szám szerepel Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletben.

A Hernád folyót és annak árterületét magába foglaló Hernád-völgy és Sajóvádi-erdő kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési Natura 2000 terület (HUN20004) a torony telepítési helyszíntől ÉNy-re min. 320 m-re fekszik. A tervezett beruházás esetleges káros hatásai a Natura 2000 SCI terület jelölőfajait és -társulásait nem érintik. Az említettek miatt a továbbiakban csupán a Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel Natura 2000 SPA területre vonatkozó hatásokat elemezzük.

A Natura 2000 terület és a beruházás helyszínét a következő térképpel ábrázoljuk (3. rajz):

3. rajz: A telepítési helyszín és a környező Natura 2000 területek viszonya

Jelmagyarázat:

- piros négyzet.....tervezett beruházás területe
lila vízszintes vonalazás.....kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési Natura 2000 terület
lila függőleges vonalazáskülönleges madárvédelmi Natura 2000 terület
zöld keret és vonalazás.....országos jelentőségű védett természeti terület
bézs és narancssárgalakott terület

2.2. AZOKNAK A KÖZÖSSÉGI JELENTŐSÉGŰ FAJOKNAK ÉS/VAGY ÉLŐHELYTÍPUSOKNAK A FELSOROLÁSA, AMELYEKNEK VALAMELY ÁLLOMÁNYÁRA VAGY TERMÉSZETVÉDELMI HELYZETÉRE A NATURA 2000 TERÜLETEN HATÁSSAL LEHET A TERV VAGY BERUHÁZÁS

A Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel Natura 2000 terület jelölőfajai a következők (4. táblázat – kódokkal, kódszám szerinti sorrendben):

Kód	Latin név	Faj	Fészkelő állomány	Telelő állomány	Átvonuló állomány	Kritérium
A021	<i>Botaurus stellaris</i>	Bölgymóka			1-5 pd.	D
A027	<i>Egretta alba</i>	Nagy kócsag			előfordul	D
A030	<i>Ciconia nigra</i>	Fekete gólya	18-20 pár			B
A031	<i>Ciconia ciconia</i>	Fehér gólya	51-100 pár			B
A072	<i>Pernis apivorus</i>	Darázsölyv	40-50 pár			B
A073	<i>Milvus migrans</i>	Barna kánya			1-5 pd.	D
A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Rétisas			előfordul	D
A080	<i>Circus gallicus</i>	Kígyászölyv	5-10 pár			A
A081	<i>Circus aeruginosus</i>	Barna rétihéja	5-10 pár			D
A082	<i>Circus cyaneus</i>	Kékes rétihéja			11-50 pd.	D
A084	<i>Circus pygargus</i>	Hamvas rétihéja	1-5 pár			D
A089	<i>Aquila pomarina</i>	Békászó sas	20-25 pár			A
A092	<i>Hieraaetus pennatus</i>	Törpésas			előfordul	D
A094	<i>Pandion haliaetus</i>	Halászsas			1-5 pd.	D
A097	<i>Falco vespertinus</i>	Kék vércse	előfordul			D
A098	<i>Falco columbarius</i>	Kis sólyom		ritka		D
A102	<i>Falco cherrug</i>	Kerecsensólyom	1-5 pár			C
A103	<i>Falco peregrinus</i>	Vándorsólyom			előfordul	D
A122	<i>Crex crex</i>	Haris	51-100 pár			B
A127	<i>Grus grus</i>	Daru			51-100 pd.	D
A151	<i>Philomachus pugnax</i>	Pajzsoscsankó			előfordul	
A166	<i>Tringa glareola</i>	Réti csankó			előfordul	D
A207	<i>Sylvia nisoria</i>	Karvalyposzáta	előfordul			D
A215	<i>Bubo bubo</i>	Uhu	5-10 pár			A

Kód	Latin név	Faj	Fészkelő állomány	Telelő állomány	Átvonuló állomány	Kritérium
A220	<i>Strix uralensis</i>	Uráli bagoly	51-100 pár			A
A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Lappantyú	101-250 pár			B
A229	<i>Alcedo atthis</i>	Jégmadár	11-50 pár			C
A234	<i>Picus canus</i>	Hamvas küllő	51-100 pár			B
A236	<i>Dryocopus martius</i>	Fekete harkály	101-250 pár			B
A238	<i>Dendrocopos medius</i>	Közép fakopáncs	101-250 pár			D
A239	<i>Dendrocopos leucotos</i>	Fehérhátú fakopáncs	51-100 pár			A
A246	<i>Lullula arborea</i>	Erdei pacsirta	51-100 pár			D
A255	<i>Anthus campestris</i>	Parlagi pityer	előfordul			D
A320	<i>Ficedula parva</i>	Kis légykapó	1-5 pár			D
A321	<i>Ficedula albicollis</i>	Örvös légykapó	251-500 pár			C
A338	<i>Lanius collurio</i>	Töviszúró gébics	500-1000 pár			B
A339	<i>Lanius minor</i>	Kis örgébics	11-50 pár			C
A404	<i>Aquila heliaca</i>	Parlagi sas	10-15 pár			A
A429	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Balkáni fakopáncs	51-100 pár			C

4. táblázat: A Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel Natura 2000 terület jelölőfajai

Kritériumrendszer magyarázata:

A megadott kritériumok a Madárvédelmi Irányelv I. mellékletében szereplő – területek kijelölésekor kötelezően figyelembe vett – fajok állományméretét az országos állományhoz viszonyítva (p) jelezzik. Az egyes kódok ennek értelmében: A – $100 > p > 15\%$, B – $15 > p > 2\%$, C – $2 > p > 0\%$, D – nem jelentős.

A Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel Natura 2000 terület a Bodrog, a Hernád és az északeleti országhatár által körbezárt területen terül el. Az ország egyik legnagyobb Natura 2000 védettségű területe. A Zemplén vulkanikus eredetű középhegység nagy térszintkülönbségekkel, szurdokvölgyekkel, a körbezárt völgyekben rétekkel. Főként szubmontán és montán bükkösök, gyertyános-tölgyesek borítják. A Szerencsi-dombság a Zempléni-hegység nyugati oldali lábánál terül el.

Az egyik legfontosabb ragadozómadár-élőhely Magyarországon. Igen változatos madárvilággal rendelkezik, különösen az erdei fajok (harkályfélék, légykapófélék) élnek nagy számban a területen. A nagy testű ragadozómadarak és a fekete gólyák a peremterületeken és a folyóvölgyekben is rendszeresen táplálkoznak.

A településszéli környezet (zavartság) és a meglévő növényzet (szántó és akácos) miatt a telepítési helyszínen a Natura 2000 jelölő madárfajok közül nem határoztunk meg olyan fajt, melynek előfordulása várható vagy nagy eséllyel lehetséges a telepítés helyszínén és közvetlen közelében (100 m-en belül). A 3.6. fejezetben részletesen bemutatjuk a telepítési helyszín és közvetlen környezetének természeti állapotát.

3. A BERUHÁZÁS:

A fejezet megírásához felhasználtuk a Sigma-X Tervező- és Tanácsadó Kft. (1111 Budapest, Bertalan Lajos u. 17.) által készített Zsujta 1 – Telekom állomás (30 m-es torony) létesítési engedélyezési tervét.

3.1. A NATURA 2000 TERÜLETRE HATÁSSAL LÉVŐ BERUHÁZÁS BEMUTATÁSA, CÉLJÁNAK MEGHATÁROZÁSA

Beruházó a telepítés helyszínén 30 m magas, háromszög alaprajzú, rácsos szerkezetű antennatorony építését tervezi, hogy Zsujta község és környezetének elérhetősége, mobil térereje javuljon, a szolgáltatás a torony hatásterületén belül optimálissá váljon.

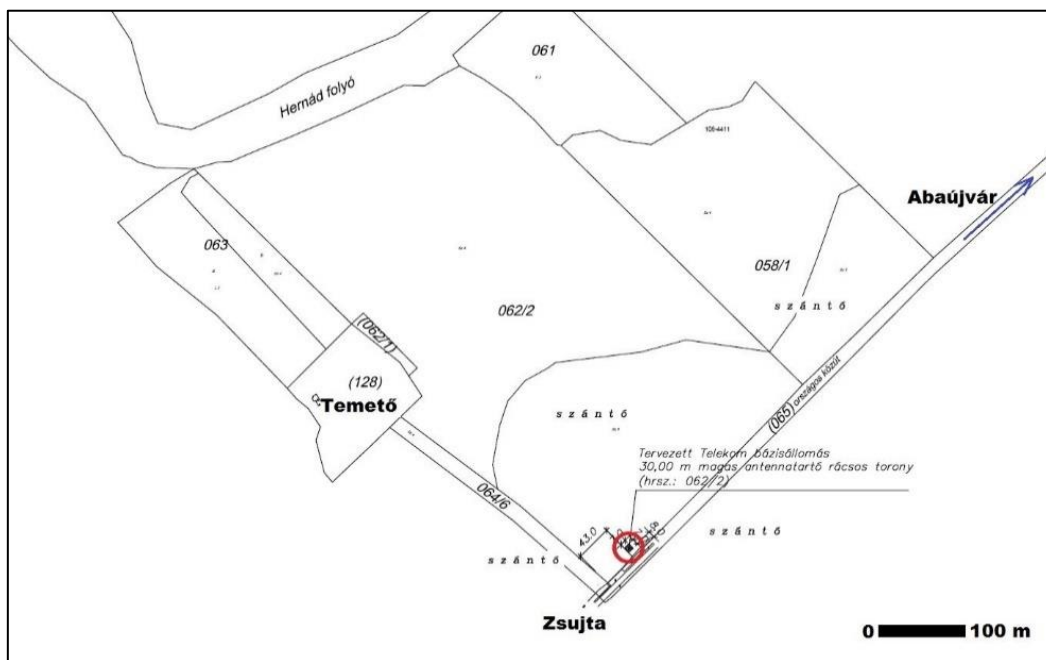
3.2. A BERUHÁZÁS MÉRETE, JELENTŐSÉGE, TERVEZETT IDŐTARTAMA

A torony középpontjának EOY koordinátái: Y–815 394; X–353 182.

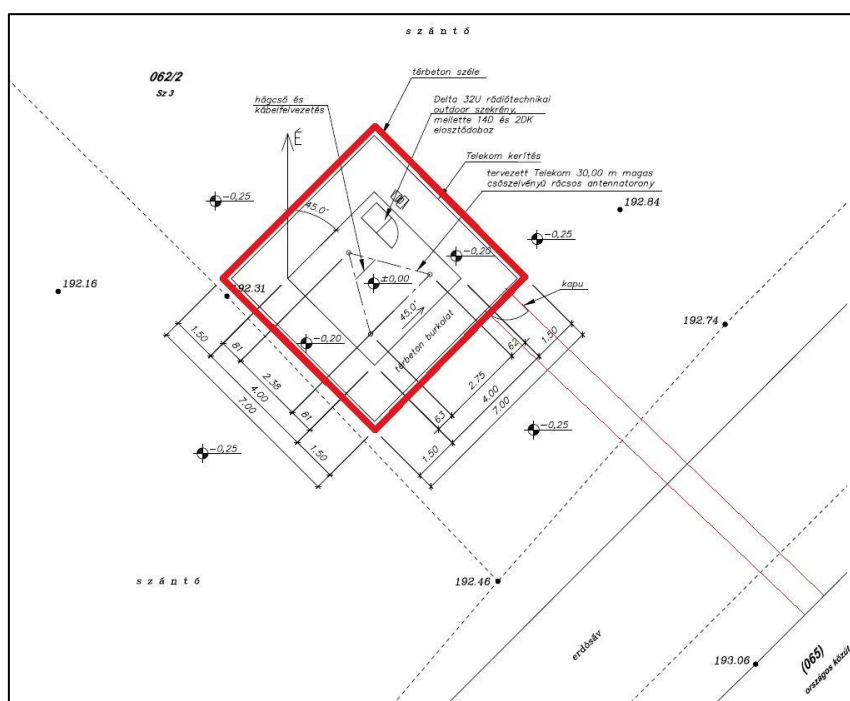
A vagyonvédelmi okokból kerítéssel körbevett 7 x 7 méter (azaz 49 m²) alapterületű térbeton burkolat mértani közepére kerül elhelyezésre a 30 m magas, háromszög alaprajzú (élhosszúság: 2,75 m), csőszelvényű rácsos szerkezetű Telekom torony. A torony vasbeton alaptestére szerelik rá a helyszínre szállított előre gyártott elemekből készülő tornyot. A torony mellett mintegy 70x70 cm alapterületű Delta 32U rádiótechnikai outdoor szekrény kerül elhelyezésre, mellette – szintén kerítésen belül – elektromos elosztó dobozokat szerelnek fel a vasbetonlemezre. A helyszínen alapozásra megfelelő talaj található, illetve talajvíz nincs.

3.3. A BERUHÁZÁS TÉRBELI KITERJEDÉSE, AZ ÁLTALA IGÉNYBE VETT TERÜLET ÉS AZ OKOZOTT HATÁS NAGYSÁGA, KITERJEDÉSE, TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSA

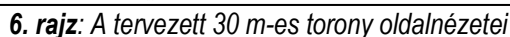
A torony áttekintő (4. rajz) és részletes helyszínrajzát (5. rajz) valamint oldalnézetét (6. rajz) a következőkben mutatjuk be:

4. rajz: A torony telepítésének áttekintő helyszínrajza

5. rajz: A torony telepítésének részletes helyszínrajza

3.4. A BERUHÁZÁS KIVITELEZÉSÉNEK VÁRHATÓ IDŐTARTAMA, VALAMINT A KIVITELEZÉS SORÁN VÁRHATÓ ÁTMENETI HATÁSOK BEMUTATÁSA (FELVONULÁSI LÉTESÍTMÉNYEK, ANYAG-NYERŐHELYEK, A SZÁLLÍTÁS VAGY EGYÉB SZEMÉLY- ÉS GÉPJÁRMŰFORGALOM ZAVARÓ HATÁSA STB.)

3.5. A BERUHÁZÁS MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES LÉTESÍTMÉNYEK ISMERTETÉSE

3.6. A BERUHÁZÁS HATÁSTERÜLETÉN LÉVŐ TERMÉSZETI ÁLLAPOT ISMERTETÉSE

21

A vizsgált terület természeti állapotának feltérképezéséhez terepi állapotfelmérésre volt szükség, melyet a helyszínen a megbízás időpontja miatt 2017. január 24-én végeztem a torony telepítési helyszínét és annak tágabb környezetét gyalogosan bejárva.

NÖVÉNYVILÁG

Az egyes növényzettípusokat az Á-NÉR 2011 (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer) alapján soroltuk be. Tipikus cönózisokat nem találtunk, a diszturbancia miatt a növénytársulások töredékes előfordulásúak. Az elegyes vegetációfoltok sokkal inkább jellemezhetőek a természetvédelemben is használt Á-NÉR kategóriákkal, melyeket a vegetáció leírásakor alkalmaztunk. A vegetációtípus jellemzése után a növényzet természetességét értékeljük a Németh–Seregélyes-féle természetesség osztályozás szerint. Az egyes típusok közötti átmenetek természetesen nem mindig egyértelműek, a határvonalak mentén sok helyen keveredések, egymásba folyások találhatók.

A vizsgált területre szerkesztett élőhelytérkép a következő (7. rajz):

7. rajz: A torony telepítési helyszíne és környezetének élőhelyei

Jelmagyarázat:

vörös négyzet	A tervezett torony telepítési helyszíne
citromsárga vonal	Növényzettípusok közötti határ
S6	Nem őshonos fajok spontán állományai
T1	Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák
T8	Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök
U11	Út és vasúthálózat
U3	Falvak

Az alábbiakban részletezzük a növényzetre vonatkozó természeti állapotfelmérést a beruházással (torony telepítésével) érintett és Natura 2000 védelem alatt álló egy élőhelytípusra (fenti Jelmagyarázatban félkövérrel szedve):

T1 – EGYÉVES, NAGYÜZEMI SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁK

Á-NÉR ÁLTALÁNOS JELLEMZÉS: Tavaszi vagy őszi vetésű egyéves nagyüzemi kultúrák vagy learatott helyük, rendszeresen szántott területek. T6-tól nem a táblaméret, hanem a művelés különbözteti el (fokozott műtrágyahasználat, vegyszerezés, gépesítés, az apróparcellás területeken nincsenek köztes mezsgyék és legfeljebb egy-két gyomfaj dominál). Az extenzív művelésű egyéves szántóföldi kultúrák a T6-ba sorolandók. Természetessége általában 1-es, de a ritka, védendő gyomfajokkal bíró állományokat kettesnek tekintjük.

Helyszín: a beruházás (telepítés) helyszíne illetve területe

Jellemzés: tavaszi vagy őszi vetésű egyéves nagyüzemi kultúrák, rendszeresen szántott területek, melyen vetésforgó alapján elsősorban gabonanövényeket, kukoricát, repcét termelnek. Vetés után

monokultúra alakul ki, mely vegyszerhasználat nélkül és az időjárás függvényében elgyomosodhat. A rendszeres művelés, földmunkák miatt védett növény jelenléte vagy megtelepedése gyakorlatilag kizárt. Mindegyik szántó művelt, paragon lévő nem találtunk. A szántók szélén található ún. mezsgyéken elsősorban gyomflóra alakul ki. Védett növényfajokat nem találtunk, és a művelési viszonyok (tájhasználat) miatt előfordulásukra sincs esély (5. kép).

5. kép: A közút ÉNy-i oldalán található szántók képe, háttérben a közút melletti akácok

Természetesség: 1 – a természetes állapot teljesen leromlott, az eredeti vegetáció nem ismerhető fel, gyakorlatilag csak gyomok és jellegtelen fajok fordulnak elő

Natura 2000 jelölőfajok előfordulása az élőhelyen: tartós megtelepedésük nem valószínűsíthető

A vizsgált telepítési helyszín **szomszédságában és tágabb környezetében** a következő élőhelytípusok fordulnak elő, de ezekkel csupán érintőlegesen foglalkozunk (ld. élőhelytérkép!), mivel a beruházás területtel nem érinti őket (5. táblázat):

Á-NÉR kód	Megnevezés	Rövid jellemzés
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai	Spontán megtelepedett akác csoportok, erdőfoltok
T1	Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák	Intenzíven művelt szántóföldi kultúrák (részletes jellemzést ld. előbb)
T8	Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök	Két sor gyümölcsös a közúttal párhuzamosan, attól K-re
U3	Falvak	Zsujta település belterülete, falusias beépítés, tipikus Hernád-völgyi kistelepülés, a hátsó kertekben extenzív gyümölcsösök vagy már szinte erdőszerűen zárt növényzet
U11	Út- és vasúthálózat	Zsujta településből Abaújtól felé vezető aszfaltozott 3709 számú, Gönc-Kéked összekötő út és környezete. Fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) által dominált, az utat és annak árkat, rézsűit kivéve viszonylag zárt, sűrű állomány többségében 15–20 m magas egyedekkel. Az állomány a lombkoronaszintben elegyetlen; spontán eredetű lehet. A cserjeszint változatos, több helyen hiányzik, másutt a fekete bodza, a kőkény, a gyepűrózsa és az egybibés galagonya egyedeiből áll. A gyepszint erősen degradált, csak közönséges, kommersz, széles tűrőképességű fajok egyvelege. Védett növényfajokat nem találtunk, és a művelési viszonyok (tájhasználat) miatt előfordulásukra sincs esély

5. táblázat: A vizsgált beruházási terület környezetében előforduló élőhelytípusok

Az élőhelyek bolygatott, zavart, nem természetközeli helyzete miatt a teljes vegetációs időt átölelő esetlegesen megismételt élőhelyfelmérést, fajmeghatározást nem tartjuk szükségesnek, mivel értékes, ritka vagy védett fajok, fajcsoportok egyedei vagy populációi a tervezett beruházás területén és környezetében nem vagy igen kis eséllyel fordulhatnak elő. A dokumentációban levont következtetések továbbra is helytállóak maradnak.

ÁLLATVILÁG

A tervezett torony telepítési helyszíne és több száz méteres környezete – a meglévő, antropogén jellegű tájhasználat (település, szántó, közút) és a nem természetközeli élőhelyek miatt – nem rendelkezik értékes, különleges vagy védelemre szoruló faunával. A megfigyelt fajok mindegyike gyakori, közönséges, melyek a településeken, települések szélén, utak mentén vagy cserjésekben gyakran előfordulnak és az emberi környezetet elviselik, sőt keresik, illetve alkalmazkodnak hozzá.

Legnagyobb faj- és egyedszámban az ízeltlábúak népesítik be a tervezési területet és környezetét. A tanulmány készítése során az alacsonyabb rendű állatok csoportjaira (gerinctelenek) részletes vizsgálatot nem végeztünk, mivel természetközeli területet a tevékenység nem érint.

Halak számára alkalmas élőhely a vizsgált területen nincs, kételtűeket és hüllőket sem észleltünk, bár néhány gyakori faj jelenléte valószínűsíthető (pl. zöld gyík, fali gyík). Előfordulhat még kóborlás és táplálékszerzés közbe a gyakori erdei sikló (*Elaphe longissima*). Szaporodásukhoz szükséges vizes élőhely a torony telepítési helyszínének területén és annak környezetében nincs.

Látványos és jól tanulmányozható a területen a madárvilág és a Natura 2000 SPA szempontjából is ennek az osztálynak a megfigyelésére helyeztük a hangsúlyt. A helyszínelés során a következő madárfajokat észleltem (láttam illetve hallottam) a beruházás ingatlanának területén és annak 500 méteres környezetében (rendszerinti sorrendben):

- karvaly (*Accipiter nisus*)
- feketerigó (*Turdus merula*)
- fenyőrigó (*Turdus pilaris*)
- kék cinke (*Parus caeruleus*)
- széncinege (*Parus major*)
- szajkó (*Garrulus glandarius*)
- házi veréb (*Passer domesticus*)
- mezei veréb (*Passer montanus*)
- erdei pinta (*Fringilla coelebs*)
- zöldike (*Carduelis chloris*)
- kenderike (*Carduelis cannabina*)

A vizsgált területen a madarak faj- és egyedszámban legnagyobb csoportja az énekesmadarak (verébalkutak rendje) közül kerül ki. A Natura 2000 jelölő madárfajok közül a beruházási terület egy fajnak sem ad otthont, fészkelő- vagy rendszeres táplálkozóhelyet (mivel fásszáru növényzet a telepítés helyén nincs, szántóként művelt és az útszéli akácos erdősáv sem természetközeli).

Fokozottan védett madárfaj a területen és környezetében nem fészkel. Gyurgyalag és partifecske fészkelésére alkalmas partfal nincs a területen. Ragadozómadarak számára a területen nincs alkalmas fészkelőhely és a település közelsége, a meglévő zavartság miatt táplálkozóterületnek sem alkalmas a helyszín.

Emlősfajokat a vizsgált beruházási területen nem észleltünk. A vizsgált területre elvetődhet a szarvas, az őz, a vaddisznó és a vörös róka, a borz. A közelben nem található barlang vagy odvas fa, amit a denevérek telelésre használhatnának. Közepes vagy nagy testű emlősök a torony telepítési helyszínén akadálytalanul, szabadon mozoghatnak. A zavarás (települési környezet és közlekedés) miatt védett vagy fokozottan védett emlősfaj megtelepedése, szaporodása vagy rendszeres előfordulása a területen nem valószínűsíthető.

3.7. A BERUHÁZÁS TÁRSADALMI, GAZDASÁGI KÖVETKEZMÉNYEINEK LEÍRÁSA

- Zsujta Község teljes közigazgatási területén a mobil szolgáltatás zavartalanra válik, függetlenül a domborzati, időjárási és beépítettségi adottságoktól
- veszélyhelyzet esetén az illetékes szervek (mentők, tűzoltóság, rendőrség) értesítése zavartalan lesz

4. A TERV VAGY BERUHÁZÁS KEDVEZŐTLEN HATÁSA

4.1. A VÁRHATÓ TERMÉSZETI ÁLLAPOTVÁLTOZÁS LEÍRÁSA A BERUHÁZÁS MEGVALÓSULÁSÁT KÖVETŐEN VAGY ANNAK KÖVETKEZTÉBEN

A tervezett tevékenység során a torony telepítési helyszínén mintegy 90 m² nagyságban (7 x 7 m területen és a közvetlenül csatlakozó létesítmények – behajtó út területén) a vegetáció, a biológiai aktivitás megszűnik. A telepítés és a hozzá vezető rövid behajtó út kiépítése fa- és cserjefajok kivágásával nem jár, mivel az út széli

akácus egy rövid hézagában kerül megvalósításra a beruházás. A torony szántóterületen kerül elhelyezésre, a telepítés fakivágást nem indukál.

A vizsgált tevékenység értékes élővilágot nem veszélyeztet, fokozottan védett faj élőhelyét nem szünteti meg, azok táplálkozó területének megszűnését nem okozza. Védett növényfajt nem találtunk és megjelenésükre kicsi az esély. Gyom- és jellegtelen fajok dominálnak. Természetes vagy természetközeli élőhely nem szűnik meg és nem sérül. Az élővilág jelentős, nagyarányú elvándorlása, táplálkozási-fészkelési lehetőségeinek korlátozása nem valószínűsíthető.

A tevékenység megvalósítása nem okoz kárt illetve nem befolyásolja a következőket:

- a szaporodási helyek, fészkelőhelyek, dűrgőhelyek, pihenőhelyek, táplálkozóhelyek, vonulóhelyek nyugalmát
- az egyedek állományai közötti szabad mozgás meglétét
- az egyedek és élőhelyek fennmaradásához szükséges egyéb környezeti tényezők – különösen a táplálékállatok vagy -növények, talajszerkezet, vízháztartás, mikroklimatikus tényezők fennmaradása – fennállását
- az állománylimitáló tényezők változásait
- a ragadozók állományának növekedését.

4.2. A NATURA 2000 TERÜLETEN MEGTALÁLHATÓ, A KIJELÖLÉS ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ ÉLŐHELYEKRE ÉS FAJOKRA GYAKOROLT, VÁRHATÓAN KEDVEZŐTLEN HATÁSOK LEÍRÁSA, BEMUTATÓ TÉRKÉPMELLÉKLETEKKEL

Tervezés során beruházó és tervező maximálisan törekedett arra, hogy a torony építése a lehető legkisebb természetben okozott károsítással történjen.

A szállítást és a földmunkát végző, a telepítésben (torony, földkábel egyaránt) segítő munkagépek az építés rövid idejére kipufogó gáz- és zajszennyezésükkel a környező társulások élővilágát terhelhetik, a talajt tömöríthetik, de maradandó károsodást nem okoznak és a munkavégzés természetközeli növénytársulást vagy a Natura 2000 jelölő madárfajoknak élőhelyet biztosító fás-cserjés vegetációt nem érint.

Építés közben a munkagépek por- és légszennyező hatása csupán ideiglenesen és kis területen érvényesül, az élőhelyet nem károsítja. A munkagépek zajhatására – általános tapasztalatunk szerint – az állatvilág általában nem reagál elvándorlással.

A visszatemetett munkaárok és az ideiglenesen deponált anyag esetlegesen sérült felszínén gyorsan terjedő invazív és/vagy allergén gyomfajok terjedése várható (pl. parlagfű, aranyvessző, siskánádtippan, fekete üröm stb.), de a jelenlegi használat (gyepfelület rendszeres nyírása) miatt a gyomflóra fertőző hatásával számolni nem kell. A nyílt felszínen néhány év alatt a meglévő fajok elterjednek, a bolygatott felszín regenerálódása hatékony és gyors lehet. Két éven belül várható, hogy a nyomvonal területén a növényzet a teljes borítottságot eléri vagy megközelíti és a jellemző fajok aránya is növekedhet.

Egy terület madárfaunájáról és azok állományadatairól, fészkelési-táplálkozási szokásairól nem lehet egzaktan egy-két helyszínelés alapján véleményt alkotni, mivel a madarak mozognak, vonulnak, nem helyhez kötöttek. Általánosan elmondható, hogy a környezetvédelmi tervekhez kapcsolódó vagy önálló madártani faunakutatás során a vizsgált területekről általában adatok nincsenek vagy csupán szórványosan, egy-két érdekesebb megfigyelés érhető el. E miatt egy terület madártani vizsgálata nehéz, sokszor csak becslésekre alapozható. Hogy ez a becslés a valósághoz minél közelebb legyen egyrészt ismerni kell a madarak táplálkozási-fészkelési szokásait, a zavarásra, bolygatásra való érzékenységet illetve a számára alkalmas élőhelyek milyenségét. Ha az említett három ismérvet a vizsgált helyszín élőhelyeivel, vegetációjával illetve az ott található zavaró tényezőkkel összevetjük, akár egy-két helyszínelés alapján is nagy valószínűséggel megbecsülhetjük a vizsgált terület madárfaunájának faji és mennyiségi viszonyait, szokásait.

A beruházásnak helyt adó ingatlan szűkebb és tágabb környezetének élőhelyeit a 3.6. fejezetben részleteztük. A vizsgált terület zavaró tényezői a következők:

- közúti forgalom
- település (Zsujta) közelsége
- szántóföldi művelés
- háborítatlan, természetközeli, idős erdők a közelben nincsenek
- vizes, lápos, mocsaras élőhely a közelben nincs

A fentiek alapján a vizsgált beruházás építése és üzemeltetése a Natura 2000 jelölőfajokat a következőképpen érintheti (6. táblázat):

Kód	Latin név	Magyar név	Észlelés	Potenciálisan előfordulhat	Megjegyzés
A021	<i>Botaurus stellaris</i>	Bölgömbika	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A027	<i>Egretta alba</i>	Nagy kócsag	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A030	<i>Ciconia nigra</i>	Fekete gólya	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A031	<i>Ciconia ciconia</i>	Fehér gólya	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A072	<i>Pernis ptilorhynchus</i>	Darázsölgy	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A073	<i>Milvus migrans</i>	Barna kánya	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Rétisas	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A080	<i>Circus gallicus</i>	Kígyászölgy	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A081	<i>Circus aeruginosus</i>	Barna rétihéja	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A082	<i>Circus cyaneus</i>	Kékes rétihéja	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A084	<i>Circus pygargus</i>	Hamvas rétihéja	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A089	<i>Aquila pomarina</i>	Békászó sas	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A092	<i>Hieraaetus pennatus</i>	Törpesas	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A094	<i>Pandion haliaetus</i>	Halászsas	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A097	<i>Falco vespertinus</i>	Kék vércse	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A098	<i>Falco columbarius</i>	Kis sólyom	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A102	<i>Falco cherrug</i>	Kerecsensólyom	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A103	<i>Falco peregrinus</i>	Vándorsólyom	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A122	<i>Crex crex</i>	Haris	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A127	<i>Grus grus</i>	Daru	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A151	<i>Philomachus pugnax</i>	Pajzsoskankó	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A166	<i>Tringa glareola</i>	Réti cankó	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A207	<i>Sylvia nisoria</i>	Karvalyposzáta	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A215	<i>Bubo bubo</i>	Uhu	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A220	<i>Strix uralensis</i>	Úrali bagoly	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Lappantyú	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A229	<i>Alcedo atthis</i>	Jégmadár	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A234	<i>Picus canus</i>	Hamvas küllő	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A236	<i>Dryocopus martius</i>	Fekete harkály	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A238	<i>Dendrocopos medius</i>	Közép fakopáncs	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A239	<i>Dendrocopos leucotos</i>	Fehérhátú fakopáncs	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A246	<i>Lullula arborea</i>	Erdei pacsirta	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A255	<i>Anthus campestris</i>	Parlagi pityer	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A320	<i>Ficedula parva</i>	Kis légykapó	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A321	<i>Ficedula albicollis</i>	Örvös légykapó	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A338	<i>Lanius collurio</i>	Töviszúró gébics	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A339	<i>Lanius minor</i>	Kis őrgébics	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A404	<i>Aquila heliaca</i>	Parlagi sas	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely
A429	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Balkáni fakopáncs	nem	nem	a közelben nincs számára alkalmas élőhely

6. táblázat: A vizsgált tevékenység hatása a Natura 2000 jelölőfajokra

A tevékenység a felsorolt Natura 2000 jelölő madárfajok fészkelését, élettevékenységét nem befolyásolja. Táplálkozási, fészkelési lehetőségeiket a vizsgált tájrészletben továbbra is megtalálják. A torony berendezései áramütést nem okoznak, ez a veszély nem áll fenn. Fészkelési helyet a torony telepítése nem szünteti meg.

4.3. A NATURA 2000 TERÜLETEN MEGTALÁLHATÓ, A KIJELELÉS ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ ÉLŐHELYEK ÉS FAJOK TERMÉSZETVÉDELMI HELYZETÉBEN VÁRHATÓ KEDVEZŐTLEN HATÁSOK BECSÜLT MÉRTÉKE

A kijelölés alapjául szolgáló madárfajok helyzetében a tervezett beruházás (torony építése és üzemeltetése) során romlás és veszélyeztetés nem várható.

A Natura 2000 jelölő énekesmadarak (pl. lappantyú, karvalyposzáta, töviszúró gébics) számára az élőhely a tágabb környezetben (becserjésedett kaszálók, vegyes állományok, gondozatlan hátsó kertek stb.) továbbra is biztosított marad, de ilyen élőhely a torony szűkebb környezetében nincs. A Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel Natura 2000 területre a következő természetvédelmi célok, feladatok vonatkoznak:

Prioritás

„Kiemelt fontosságú cél a következő fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, helyreállítása:

- fekete gólya (*Ciconia nigra*)
- darázsölyv (*Pernis apivorus*)
- kígyászölyv (*Circaetus gallicus*)
- békászó sas (*Aquila pomarina*)
- parlagi sas (*Aquila heliaca*)
- szirti sas (*Aquila chrysaetos*)
- haris (*Crex crex*)
- uráli bagoly (*Strix uralensis*)
- hamvas küllő (*Picus canus*)
- fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*)
- közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*)

Természetvédelmi célkitűzések

Általános célkitűzés

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Specifikus célok

A terület fő célkitűzései:

A területen található fekete gólya (*Ciconia nigra*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), kígyászölyv (*Circaetus gallicus*), békászó sas (*Aquila pomarina*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), szirti sas (*Aquila chrysaetos*), haris (*Crex crex*), uráli bagoly (*Strix uralensis*), hamvas küllő (*Picus canus*), fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*) és közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*) állományok megőrzése, illetve növelése.

További célok és végrehajtandó intézkedések:

- Az erdőtervezés során a jelölt fajok állományának megőrzése érdekében a terület erdeiben a természetközeli állapotú élőhelyfoltok megőrzését, az egyes területek erdőgazdálkodás alóli mentesítését, illetve a folyamatos erdőborítást biztosító, elegyes-vegyeskorú-mozaikos állományszerkezetet eredményező erdőkezelés felé történő elmozdulást kell biztosítani.
- Őshonos fajú, természetszerű állományokban csak természetes felújítás (felújítóvágás, szálalóvágás, szálalás) tervezhető. Idegenhonos fajokkal elegyes erdőkben ugyancsak a természetes felújítások valamelyikét kell alkalmazni.
- A nevelővágást (tisztítást, gyéritést), készletgondozó használatot, felújítóvágást, bontóvágást, szálalóvágást és szálalást az őshonos lombos elegyfafajok kíméletével (az idegenhonos fajok rovására), az állományokon belül meglévő változatosság megőrzésével és bővítésével kell tervezni. Az idősebb, böhönc-jellegű faegyedek (hagyasfák, famatuzsálemek) és az odúlakó madarak számára kiemelt fontosságú odvas fák minden esetben visszahagyandók.
- Növedékfokozó gyéritések, készletgondozó használatok, felújítóvágás, bontóvágás, szálalóvágás és szálalás tervezése esetén (őshonos lombos fajokból) lábon álló és fekvő holtfa egy része mindenhol visszahagyandó a fehérhátú fakopáncs állományok megőrzése érdekében.
- Tarvágásos véghasználat csak idegenhonos fajú erdőrészekben, vagy állományrészekben, maximum 3 ha kiterjedésben tervezhető. Az idegenhonos faj letermelése után mesterséges erdősisítésre csak a potenciális erdőtársulás fő- és elegyfajai tervezhetők, illetve használhatók.
- A haris (*Crex crex*) költését biztosító gyepterületek kiterjedésének növelése, hariskímélő kaszálási technikák alkalmazása.
- A térségre jellemző gyepterületek természetközeli állapotának fenntartása a megfelelő gyephasznosítás és kezelés biztosításával.
- A területen előforduló időszakos vízállásokat meg kell tartani.
- Törekedni kell a fák, facsoportok kíméletére a ragadozó madarak fészkelésének elősegítése érdekében.
- A mezőgazdasági földhasználatra visszavezethető, a táplálékláncon keresztül ható vegyi terhelés kockázatának mérséklése, illetve megszüntetése.
- Kavicszátányok, kavicspadok megőrzése a Hernád folyón.
- A területen lévő közepfeszültségű vezetékek és oszlopok madárvédelmi eszközökkel történő felszerelése.
- A prioritás fajok esetében a fészkelőhelyek háborítatlanságát biztosítani kell a költési időszakban.
- Minden prioritás faj esetében monitorozással nyomon kell követni az állományok változását.

A tervezett tevékenység az ismertetett célkitűzésekkel nem ellentétes, azokat nem befolyásolja.

5. ALTERNATÍV (EGYÉB ÉSSZERŰ) MEGOLDÁSOK:

5.1. A TERVEZŐ, ILLETVE BERUHÁZÓ ÁLTAL TANULMÁNYOZOTT ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK BEMUTATÁSA (A TÉRBELI KITERJEDÉS, ELHELYEZKEDÉS, NAGYSÁGREND, MÓDSZER SZEMPONTJÁBÓL)

Beruházó, tervezők és Zsujta Község vezetésének többszöri egyeztetéséből született meg a döntés a torony pontos telepítési helyéről. Az említett három résztvevő közös érdeke, hogy olyan helyre legyen telepítve a község térségét zavartalanul biztosító bázisállomás, ami könnyen megközelíthető, a településtől nincs messze, jogilag tisztázott ingatlanon létesül, az áramellátás a lehető legrövidebb nyomvonalon biztosítható, rádiótechnikai szempontból kommunikál más állomásokkal illetve a településképben minél kisebb zavaró hatást fejt ki. A többszöri egyeztetés során döntöttek a jelenleg vizsgált helyszín mellett, ami táj-természetvédelmi szempontból is optimális választás (nem védett, nem természetközeli a vegetáció!) és a környező faállományok a torony részleges tájbaillesztését már a telepítés időpontjában megoldják. Az egyeztetések során nem merült fel olyan komolyabb alternatíva, amit részletesen vizsgáltak volna.

5.2. A SZÓBA JÖHETŐ ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK MEGVALÓSÍTÁST MEGNEHEZÍTŐ VAGY KIZÁRÓ OKOK LEÍRÁSA

A tervezés során fontosabb vagy részletesen vizsgált alternatíva nem merült fel (ld. előző fejezet).

6. A MEGVALÓSÍTÁS INDOKAI:

6.1. A BERUHÁZÁS MEGVALÓSÍTÁSA SZÜKSÉGSZERŰSÉGÉNEK ISMERTETÉSE

A mobil szolgáltatás szempontjából rossz domborzati adottságokkal rendelkező Zsujta Község kül- és belterülete mobil térségének zavartalan kiszolgálása miatt elsődleges fontosságú a torony telepítése. Jelenleg a szolgáltatás nem vagy nem kellően biztosított, a leárnyékolt részekben megszűnik vagy akadózik. Vészhelyzet (mentők, tűzoltóság, rendőrök) gyors értesítése is bizonytalan, a hívás helyétől vagy az időjárási körülményektől függ, ami tarthatatlan.

6.2. A BERUHÁZÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZÜKSÉGSZERŰSÉGÉT A KÖVETKEZŐ INDOKOK TÁMASZTJÁK ALÁ:

- társadalmi és gazdasági természetű közérdek

7. A KEDVEZŐTLEN HATÁSOK MÉRSÉKLÉSE:

A tervezett, illetve javasolt, a beruházás révén bekövetkező kedvezőtlen hatások enyhítését, csökkentését, mérséklését szolgáló intézkedések:

- kizárólag nappali, természetes fényenél történő munkavégzés
- a munkaterület (építési terület) minimalizált lehatárolása
- az építési tevékenység során roncsolt felület azonnali rendezése (finom tereprendezés) és a rajta felnövekvő gyepterület rendszeres nyírása
- a közút melletti akácos állományok megtartása

8. KIEGYENLÍTŐ (KOMPENZÁCIÓS) INTÉZKEDÉSEK:

A tervező, illetve a beruházó által javasolt, felajánlott, a kedvezőtlen hatással legalább azonos nagyságú kiegyenlítő intézkedések, a terület kijelölésének alapjául szolgáló, valamennyi érintett faj vagy élőhelytípus természetvédelmi helyzetére irányuló kedvezőtlen hatások vonatkozásában (például élőhelyrekonstrukció vagy - létesítés, az állománynagyságot már korábban is kedvezőtlenül befolyásoló tényező megszüntetése, az állománynagyságot pozitívan befolyásoló intézkedések bevezetése).

- Beruházó kiegyenlítő (kompenzációs) intézkedés megtételét a beruházás építése és üzemeltetése során nem tervezi.

TÁJVIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ

Beruházó a Borsod–Abaúj–Zemplén megyei Zsujta Község északkeleti településszélelinek közelében 30 m magas rácsos szerkezetű torony (bázisállomás) telepítését tervezi, hogy a térségben a térség lefedettség optimálissá váljon. A torony mérete miatt eltakarhatatlan, a környező területhasználatok (többnyire települési-, közlekedési területek és szántók) fölé fog magasodni 10–30 méterrel, ezért a tájképre hatással lesz.

A vizsgált tájrészletben 500 m-en belül nincs olyan kiemelkedő vagy védendő tájképi elem (vár, várom, templomtorony, sziklaszirt stb.), melynek a tervezett objektum látványbeli vetélytársa lenne vagy annak kedvező

hatását elnyomná vagy eltakarná. A torony telepítési helyszínétől délnyugatra található Zsujta település, nagy területű szántók és távolabb a Hernád illetve a Csenkő-patak völgyei és az azokat kísérőártéri erdők határozzák meg illetve adják a tájrészlet jellemző képét.

A beruházás nem érint országos és helyi jelentőségű természetvédelmi oltalom alatt álló területet, valamint azoknak nem része. A torony telepítése a Nemzeti Ökológiai Hálózat elemei közül puffterületen valósul meg. Az építési tevékenység és a torony üzemeltetése a puffterület kritériumait és jellegzetességeit nem befolyásolja, rájuk hatással nincs, nagy területű élőhelyvesztést nem okoz! A tervezett torony építése nem érint egyedi tájértéket és ex lege védett természeti területet vagy értéket illetve környezetüket, mert ilyen a beruházási területen nem található. A torony telepítési helyszíne térségi jelentőségű tájképvédelmi övezet része.

A tervezett torony építési helyszínének ingatlanja a Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel SPA elnevezésű különleges madárvédelmi Natura 2000 terület része (HUBN10007). A jelölőfajok többségének otthont, fészkelési- és táplálkozási lehetőséget biztosító vizes élőhely és összefüggő, természetszerű, tájhoz hasonló lombhullató fajokból álló, idős, nagy területű erdők a vizsgált telepítési helyszíntől távolabb, attól min. 500 m-re fekszenek. Természetközeli élőhelyet a torony telepítési helyszínének 500 m-es környezetében NEM azonosítottuk! A beruházás természetközeli társulást nem szüntet meg és nem veszélyeztet!

A vizsgált területet jelenleg nem természetközeli állapotú (szántó és közút széli akácos) növényállomány fedi. Tájképvédelmi szempontból jelentős vertikális kiterjedésű torony került megvalósításra. A létesítmény tájba illesztését a meglévő növényállományok részben biztosítják. A vizsgált beruházás a szomszédos tájhasználatokat nem szünteti meg, illetve nem korlátozza, azokra jelentős zavaró hatással nincs.

A vizsgált objektum esetében kritikus nézőpontjaként kizárólag a torony telepítési helyszínétől min. 15 m-re DK-re lévő közlekedési pályáról, azaz a 3709 számú – Gönc–Kéked összekötő útról értelmezhető, melyről a torony látványát az út széli növényzet és a domborzat adottságok valamint az útvonalvezetés korlátozzák.

A tervezett beruházás a biológiai aktivitást, az ökológiai állapotot kis alaprajzi (max. 7x7 m) elhelyezkedése miatt lényegesen NEM befolyásolja. A torony és kiegészítő létesítményeinek területén (mintegy 90 m²) a biológiai aktivitás a nullára csökken, viszont az építéssel nem érintett környező területeken továbbra is változatlanul megmarad.

A beruházással (torony telepítésével) érintett élőhelytípus a következő: T1 – Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák, melyek Németh–Seregélyes-féle természetességi mutatója: 1 – a természetes állapot teljesen leromlott, az eredeti vegetáció nem ismerhető fel, gyakorlatilag csak gyomok és jellegtelen fajok fordulnak elő

A vizsgált tevékenység értékes élővilágot nem veszélyeztet, fokozottan védett faj élőhelyét nem szünteti meg, azok táplálkozó területének megszűnését nem okozza. Védett növényfajt nem találtunk és megjelenésükre kicsi az esély. Gyom- és jellegtelen fajok dominálnak. Természetes vagy természetközeli élőhely nem szűnik meg és nem sérül. Az élővilág jelentős, nagyarányú elvándorlása, táplálkozási–fészkelési lehetőségeinek korlátozása nem valószínűsíthető.

A tevékenység Natura 2000 jelölő madárfajok fészkelését, élettevékenységét nem befolyásolja. A településszéli környezet (zavartság) és a meglévő növényzet (szántó és akácos) miatt a telepítési helyszínen a Natura 2000 jelölő madárfajok közül nem határoztunk meg olyan fajt, melynek előfordulása várható vagy nagy eséllyel lehetséges a telepítés helyszínén és közvetlen közelében. Táplálkozási, fészkelési lehetőségeiket a madárfajok a vizsgált tájrészletben továbbra is megtalálják. A torony berendezései áramütést nem okoznak. Fészkelési helyet a torony telepítése nem szüntet meg.

A kijelölés alapjául szolgáló madárfajok helyzetében a tervezett beruházás (torony építése és üzemeltetése) során romlás és veszélyeztetés nem várható. A tervezett tevékenység az érintett Natura 2000 terület célkitűzéseivel nem ellentétes, azokat nem befolyásolja. A torony telepítése táj- és természetvédelmi szempontból nem kifogásolható, optimális helyen valósul meg, a környező növényállományok a részleges tájbaillesztést megvalósítják.

Bruckner Attila

okl. táj- és kertépítészmérnök
Táj- és természetvédelmi szakértő (SZ-TjV, SZ-TV)
Nyilvántartási szám: Sz-043/2009.
8300 Tapolca, Bacsó Béla u. 2.
Tel.: 87/321-655; 20/983-2353
E-mail: brucknera@t-online.hu

Tapolca, 2017. február 6.

10. FORRÁSOK

Á-NÉR 2011 (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer)

Csemez Attila (1996): *Tájtervezés – tájrendezés*. Mezőgazda Kiadó, Budapest.

Dövényi Zoltán (szerk.) (2010): *Magyarország kistájainak katasztere*, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest.

HARASZTHY L. (szerk.) (2000): *Magyarország madarai*. Mezőgazda Kiadó, Budapest.

HARASZTHY L. (szerk.) (2014): *Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon*. Pro Vértes Közalapítvány, Csákvár.

<http://geo.kvvm.hu/tir/>

<http://www.mme.hu/uhu-bubo-bubo>

<http://natura2000.eea.europa.eu>

<http://www.natura.2000.hu>

<http://www.novenyzetiterkep.hu>

<http://www.termeszetvedelem.hu>

<http://utadat.hu/index.php>

KIRÁLY G. (szerk.) (2009.): *Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei*. Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jósavő.

MÉTA (Magyarország Élőhelyeinek Térképi Adatbázisa) Program

MME NOMENCLATOR BIZOTTSÁG (2008): *Magyarország madarainak névjegyzéke. Nomenclator avium Hungariae*. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Budapest.

SVENSSON L. (2011.): *Madárhatározó*. Park Könyvkiadó, Budapest.

Tájvédelmi Kézikönyv (2014): *Tájvédelmi szempontok vizsgálata a hatósági eljárásokban*, Vidékfejlesztési Minisztérium Környezet- és Természet megőrzési Helyettes Államtitkárság Budapest.

11. KÉP- ÉS RAJZJEGYZÉK

KÉPEK

1. **kép:** Az érintett közút Zsujtára bevezető szakaszának jellemző képe az útszéli akácossal.....9
2. **kép:** A közút érintett szakasza a település felől, a balra oldalon kerül a torony elhelyezésre9
3. **kép:** Zsujta településszélének jellemző képe a kivezető közútról szemlélve10
4. **kép:** Lakóházak Zsujta ÉK-i településszélén, előtérben szántó10
5. **kép:** A közút ÉNy-i oldalán található szántók képe, háttérben a közút melletti akácok23

RAJZOK

1. **rajz:** A beruházási terület és környezetének természetvédelmi helyzete.....8
2. **rajz:** A vizsgált terület és a teljes Natura 2000 terület kapcsolata.....17
3. **rajz:** A telepítési helyszín és a környező Natura 2000 területek viszonya.....18
4. **rajz:** A torony telepítésének áttekintő helyszínrajza20
5. **rajz:** A torony telepítésének részletes helyszínrajza20
6. **rajz:** A tervezett 30 m-es torony oldalnézetei21
7. **rajz:** A torony telepítési helyszíne és környezetének élőhelyei22

TÁBLÁZATOK

1. **táblázat:** A növényzettel való borítottság elemei a vizsgált területen.....12
2. **táblázat:** A táji láthatóság távolsági zónái.....14
3. **táblázat:** A táj alkotóelemeinek változatossága szerinti osztályozása.....14
4. **táblázat:** A Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel Natura 2000 terület jelölőfajai18
5. **táblázat:** A vizsgált beruházási terület környezetében előforduló élőhelytípusok23
6. **táblázat:** A vizsgált tevékenység hatása a Natura 2000 jelölőfajokra26